

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIAJĄ RINKIMŲ KOMISIJĄ

2020-07-22 Nr. 4D-2021/1-400
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius tiria X (toliau citatose ir tekste vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau citatose ir tekste vadinama – VRK) pareigūnų veiksmų (neveikimo), nagrinėjant Pareiškėjo prašymus (toliau vadinama – Skundas SK).

2. Pareiškėjas Skunde SK („Dėl biurokratizmo ir dokumentų nepateikimo“) nurodė, kad skundžia VRK pirmininkės L. M. (toliau citatose ir tekste vadinama – Pirmininkė) veiksmus (neveikimą):

2.1. jis (2020-10-11 Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų stebėtojas) „2020-10-05 kreipėsi į VRK su prašymu leisti stebėti 2020-10-11 Lietuvos Respublikos Seimo rinkimus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). „Tą pačią dieną gavo Pirmininkės pasirašytą 2020-10-11 Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų stebėtojo pažymėjimą [toliau citatose ir tekste vadinama – Pažymėjimas], suteikiantį teisę stebėti rinkimus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje [...]“.

„Pareiškėjas, vykdydamas stebėtojų LR Seimo rinkimų įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – SRĮ] 61 straipsnio 8 dalyje nurodytą teisę stebėti, kaip organizuojamas ir vyksta balsavimas, el. laiškais 2020-10-09, spalio 10 d. ir spalio 11 d. [toliau citatose ir tekste atitinkamai vadinama – Prašymas-1, Prašymas-2 ir Prašymas-3] [...] kreipėsi VRK, prašydamas sudaryti sąlygas stebėti, kaip organizuojamas ir vyksta balsavimas rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje, bet nepateikusių VRK nustatytos formos rinkėjo prašymą balsuoti namuose [...]. Tačiau visi laišakai buvo ignoruoti, nepateikiant jokio atsakymo į juos, ir sąlygos stebėti kaip vyksta rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje, balsavimas nebuvo sudarytos. [...]“;

2.2. „Pareiškėjas, po išankstinio tiesioginio balsavimo, kitą dieną nuotoliniu būdu užsiregistravo balsuoti dar kartą ir VRK kompiuterinė sistema suteikė galimybę balsuoti 2 antrą kartą. Norėdamas išsiaiškinti kaip tas pats asmuo gali balsuoti du kartus, Pareiškėjas nedelsdamas atvyko į VRK, tačiau į VRK nebuvo įleistas, o išsiaiškinti telefonu, esančiu prie VRK įėjimo, nepavyko. Jam pasiūlyta stebėti kitką, bet ne ten, kur gali būti ženklios rinkimų rezultatų klastojimo galimybės. Negavęs paaiškinimų iš VRK, Pareiškėjas 2020-10-11 el. paštu pateikė prašymą pateikti paaiškinimus [...]“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas-4);

2.3. „Prasidėjus išankstiniam balsavimui VRK svetainėje buvo pateikiami kasdieniai rezultatai, tačiau atbuline data buvo keičiami bendro rinkėjų skaičiaus duomenys. Pastebėjęs rinkimų duomenų klastojimą ir kitas rinkimų klastojimo galimybes 2020-10-14 pateikė skundą [...]“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas-5 / Skundas-1).

„VRK atsirašinėjimo laiškuose nebuvo paaiškinimo kaip ir kodėl bendras rinkėjų skaičius gali kisti atbuline data ir kokiuose VRK posėdžių protokoluose įrašyta, kad keičiamas rinkėjų skaičius atbuline data“;

2.4. „Kadangi SRĮ 93 straipsnio 1 dalyje nurodyta prievolė skelbti rinkimų galutinius

rezultatus, išnagrinėjusi visus skundus, o apie išnagrinėto 2020-10-14 skundą Pareiškėjas negavęs atsakymo, 2020-10-18 kreipėsi į VRK pateikdamas skundą dėl numatomų galutinių rezultatų paskelbimo, neišnagrinėjus anksčiau gautų skundų [...]“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas-6 / Skundas-2).

„Į šį skundą VRK pateikė biurokratinio atsirašinėjimo laišką (Pirmininkės 2020-10-20 raštas Nr. 2-1601; toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-1), bet ne skundo nagrinėjimo protokolą, kuriame nurodoma, kad, neva, vienmandatėse rinkimų apygardose nebuvo gauta jokių skundų, nors pareiškėjo skundas apima visas LR rinkimų apylinkes, įskaitant ir tris kuriose tuo metu jau buvo paskelbti galutiniai rinkimų rezultatai po pirmojo rinkimų turo“;

2.5. „Paskelbus, kad Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos vėlesnis negu Pareiškėjo skundas yra išnagrinėtas, Pareiškėjas 2020-10-18, kreipėsi į VRK pateikdamas skundą dėl skundų nagrinėjimo eiliškumo [...]“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Prašymas-7 / Skundas-3);

2.6. „Vėliau Pareiškėjas el. laiškais teikė kartotinus skundus ir prašymus pateikti skundų nagrinėjimo protokolus: 2020-10-29 [...], 2020-11-04 [...], 2020-11-13 [...], 2020-11-17 [...], 2020-11-19 [...], tačiau nei protokolų, nei išrašų iš posėdžių protokolų Pareiškėjas nesulaukė“ (toliau citatose ir tekste kartu vadinama – Prašymai-9–12, atskirai – Prašymas-8 / Skundas-3, Prašymas-9, Prašymas-10, Prašymas-11, Prašymas-12).

„Rinkimų stebėtojui, o kartu ir Pareiškėjui, rašiusiam skundus dėl pastebėtų rinkimų klastojimų, nebuvo atsakoma, o tik formaliai atsirašoma, nenagrinėjant skundų esmės. Taip, biurokratinio atsirašinėjimo stiliumi, vilkinta priimti sprendimus ir tik po rinkimų, 2020-11-03 pateiktas eilinis atsirašinėjimo laiškas (Pirmininkės 2020-11-03 raštas Nr. 2-1684(2.10); toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-2) apie nieką – rašant ne aiškų ir ne pagrįstą atsakymą, o įpinant paminėjimus apie skundus ir taip pat kartu, biurokratinio atsirašinėjimo būdu, kad raštas atrodytų kažko „rimto“ prirašytas, pateikti nukopijuoti įstatymo straipsnių atkartojimai, bet nepateiktas nė vienas prašomas VRK posėdžio protokolas ar jo išrašas, kuriame privalomai pagal SRĮ ir VRK reglamentą turi būti išnagrinėti skundai.“

„Pirmininkė toliau biurokратиškai atsirašinėja, nevykdo savo pareigų, Pareiškėjas tebėra ignoruojamas.“

3. Pareiškėjas Skunde SK prašo Seimo kontrolierių:

„2.1. Pripažinti Pirmininkės veiksmus turinčius biurokratizmo, savanaudiškų veiksmų ir pareigų viršijimo požymius. 2.2. Atkreipti pareigūnės dėmesį į aplaidumą darbe, įstatymų nesilaikymą, tarnybinės etikos pažeidimą ar biurokratizmą ir siūlyti imtis priemonių, kad būtų pašalinti įstatymo pažeidimai, jų priežastys ir sąlygos. 2.3. Įpareigoti Pirmininkę pateikti SRĮ ir VRK reglamente numatytus VRK posėdžių protokolus arba jų išrašus, kuriose atsispindi kaip buvo nagrinėjami Pareiškėjo skundai: a) 2020-10-14 skundas dėl rinkimų duomenų klastojimo ir klastojimo galimybių. b) 2020-10-18 skundas dėl galutinių rezultatų paskelbimo, neišnagrinėjus skundo dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų. c) 2020-10-18 skundas dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų skundų nagrinėjimo eiliškumo. 2.4. Įpareigoti Pirmininkę pateikti paaiškinimus kodėl apie posėdžius, kuriuose nagrinėti Pareiškėjo skundai, nebuvo jam pranešta iš anksto. 2.5. Priimti kitus sprendimus Pirmininkės atžvilgiu, kurie nepriimti dėl piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, numatyti LR Seimo kontrolierių įstatyme.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius, atsižvelgęs į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į VRK, prašydamas: „įvertinti atsakingų VRK pareigūnų veiklą“, nagrinėjant Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytus prašymus (skundus), VRK ir Seimo kontrolieriui pateikti išvadas, nurodyti, ar, VRK nagrinėjant tam tikrą Pareiškėjo kreipimąsi, jame nurodyti probleminiai aspektai buvo

svarstyti VRK posėdyje; jeigu tam tikras Pareiškėjo prašymas (skundas) VRK nebuvo nagrinėjamas iš esmės, taip pat jeigu jokių priemonių imtasi nebuvo, Pareiškėjui nepateikta visa pagal teisės aktus teiktina informacija (dokumentai), motyvuotai paaiškinti, kodėl (nurodyti teisinį ir faktinį pagrindą); taip pat pateikti išsamius ir motyvuotus paaiškinimus, pateikti motyvuotus paaiškinimus dėl Pareiškėjo nurodytų aplinkybių, susijusių su jo nepatekimu į VRK patalpas, nurodyti, kada ir kokių kitų priemonių pagal kompetenciją planuoja imtis VRK tam, kad būtų išspręstos Pareiškėjo skunde nurodytos problemos, susijusios su jo Prašymų (skundų) VRK galimai netinkamu išnagrinėjimu, atsakymų nepateikimu; jeigu jokių priemonių imtis neplanuojama, motyvuotai nurodyti priežastis ir kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Iš kartu su Skundu SK Pareiškėjo pateiktų dokumentų nustatyta, kad VRK buvo pateikti šie Pareiškėjo prašymai (skundai), gauti VRK atsakymai:

Eil. Nr.	Prašymo (skundo) data, turinys	Prašymo pateikimo VRK būdas	VRK atsakymas
5.1.	2020-10-09 Prašymas-1, 2020-10-10 Prašymas-2 ir 2020-10-11 Prašymas-3 – dėl asmenų, esančių saviizoliacijoje ir nepareiškusių pageidavimo dalyvauti rinkimuose, asmens kodų sąrašo pateikimo	e-adresais: rinkim@vrk.lt; <...> (toliau vadinama – E-adresai)	-
5.2.	2020-10-11 Prašymas-4 – „Pateikti paaiškinimus“: „Aš 2020-10-06 balsavau išankstinio balsavimo būdu. Kitą dieną pabandžiau užsiregistruoti balsuoti dar kartą. Kompiuterinė programa man suteikė galimybę dalyvauti linkimuose antrą kartą. Registracijos kompiuterinius vaizdus pridėdau. Norėdamas išsiaiškinti, kaip tas pats asmuo gali balsuoti du kartus, nedelsdamas atvykau į VRK, tačiau į VRK nebuvau įleistas, o išsiaiškinti telefonu, esančiu prie VRK įėjimo, nepavyko. Man pasiūlyta stebėti kitką, o ne programinę rinkimų rezultatų klastojimo galimybę. Šiandien, t. y. 2020-10-11 VRK Spaudos konferencijų patalpoje, po to kai paprašiau Jūsų, gerb. Pirmininke, atsakyti į klausimą, „kodėl ne visiems stebėtojams suteikiamos teisės stebėti rinkimų eigą“. Jūs neatsakiusi į klausimą, pareikalavote grąžinti Pažymėjimą. [...] Pažymėjimo prašau nepameskite, nes Rinkimų stebėtojo pažymėjimo išdavimo, naudojimo ir netekimo tvarkos aprašo dalis 16 skelbia, kad rinkimų stebėtojo pažymėjimas gali būti panaikintas jeigu rinkimų stebėtojas pats pažeidžia įstatymus. Remdamasis aukščiau išdėstytu prašau atsakyti: 1. Ar rinkimų teisę turinčių asmenų duomenų apskaita yra automatinė ar rankinė-pasirinktinė? 2. Kaip kompiuterinė programa gali suteikti galimybę tam pačiam asmeniui dalyvauti rinkimuose antrą kartą? 3. Kodėl VRK Spaudos konferencijų patalpoje negalima užduoti nesuderinto su Pirmininke klausimo? 4. Kuri iš LR įstatymų Jūsų manymu, aš pažeidžiau ir kokio teismo neskundžiama nutartimi buvo pripažinta kad VRK Spaudos konferencijų patalpoje užduoti klausimą yra įstatymo pažeidimas, įgalinantis Jus pareikalauti grąžinti mano Pažymėjimą?“	Tik e-adresu <...>	-
5.3.	2020-10-14 – Prašymas-5 – „SKUNDAS DĖL RINKIMŲ DUOMENŲ KLASTOJIMO IR KLASTOJIMO GALIMYBIŲ“: dėl VRK rinkėjų skaičiaus, rinkėjų aktyvumo duomenų keitimo interneto svetainėje, dėl to, kad Pareiškėjui	Įteiktas – VRK gavimo žyma (data)	-

	buvo suteikta galimybė balsuoti antrą kartą Lenkijoje, Seinuose.		
5.4.	2020-10-18 – Prašymas-6 / Skundas-1 – „SKUNDAS DĖL GALUTINIŲ REZULTATŲ PASKELBIMŲ. NEIŠNAGRINĖJUS SKUNDŲ DĖL PASTEBĖTŲ RINKIMŲ PAŽEIDIMŲ“: „Paskelbus, kad VRK 2020-10-18 planuoja patvirtinti rinkimų rezultatus trijose vienmandatėse apygardose, prašau paaiškinti kodėl rinkimų rezultatai skelbiami anksčiau negu išnagrinėti dėl pastebėtų pažeidimų.“	E-adresais	Atsakymas-1 (Pirmininkės 2020-10-20 raštas Nr. 2-1601): „VRK gavo Jūsų Prašymą-6 / Skundą-1. Vadovaujantis SRĮ 93 straipsniu, VRK 2020-10-18 patvirtino galutinius Rinkimų rezultatus trijose vienmandatėse rinkimų apygardose [...]. Informuojame, kad tvirtinant galutinius rinkimų rezultatus šiose vienmandatėse rinkimų apygardose, nebuvo gauta jokių skundų apie pažeidimus, kurie galėjo turėti įtakos Rinkimų rezultatams.“
5.5.	2020-10-18 – Prašymas-7 / Skundas-2– „SKUNDAS DĖL PASTEBĖTŲ RINKIMŲ PAŽEIDIMŲ SKUNDŲ NAGRINĖJIMO EILIŠKUMO“: „kodėl mano skundas, registruotas VRK 2020-10-14, t. y. anksčiau nei LLRA-KSS 2020-10-15 nagrinėjamas ne eilės tvarka. LLRA-KSS skundas nagrinėjamas 2020-10-18, o apie mano 2020-10-14 skundo nagrinėjimą iš VRK iki dabar negavau jokių žinių.“	E-adresais	
5.6.	2020-10-29 Prašymas-8 / Skundas-3 – „PAKARTOTINAS SKUNDAS DĖL GALUTINIŲ REZULTATŲ PASKELBIMŲ, NEIŠNAGRINĖJUS SKUNDŲ DĖL PASTEBĖTŲ RINKIMŲ PAŽEIDIMŲ“ (po Prašymo-6 / Skundas-2): „Susipažinus su Jūsų Atsakymu-1 papildomai paaiškinu, kad mano 2020-10-18 Prašymas-6 / Skundas-1 apima visas apylinkes, apygardas, visą rinkimų vykdymą ir rezultatų klastojimą ir tris vienmandates apygardas ir tai gali turėti įtaką rinkimų rezultatams, todėl reikalauju: 1. Nedelsiant atšaukti VRK 2020-10-18 paskelbtus galutinius rinkimų rezultatus trijose vienmandatėse apygardose. 2. Išnagrinėti mano Prašymą-7 / Skundą-2. 3. Išnagrinėti mano 2020-10-16 el. laišką „Dėl atsisakymo registruoti rinkimų stebėtoju“. 4. Išnagrinėti mano 2020-10-14 Prašymą-5. Prašau pateikti: 1. SRĮ ir VRK reglamente numatytus VRK posėdžių protokolus arba jų išrašus, kuriose atsispindi kaip buvo nagrinėjami mano skundai. 2. Paaiškinimą kodėl apie VRK posėdžius kai turėjo būti nagrinėjami mano skundai man nebuvo pranešta iš anksto?“	E-adresais	Atsakymas-2 (Pirmininkės 2020-11-03 raštas Nr. 2-1684(2.10)): „VRK gavo Jūsų 2020-10-29 skundą. Dėl gauto skundo paaiškiname, kad į Jūsų 2020-10-14 skundą [į Prašymą-5] Jums buvo atsakyta VRK [2020-10-22] raštu Reg. Nr. 2-1611(1.5) [toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-3]. Į Jūsų 2020-10-18 skundą [galimai į Prašymą-7 / Skundą-2] Jums buvo atsakyta Atsakymu-1. Dėl Jūsų teisės būti rinkimų stebėtoju paaiškiname, kad SRĮ 61 str. 2 d. nustatyta, kas gali siūlyti rinkimų stebėtojus: „1) politinės partijos [...]; 5) VRK pagal pateiktus prašymus“. VRK pagal SRĮ 61 str. 2 d. 5 p. turi

			teisę, bet ne pareigą siūlyti rinkimų stebėtojus, todėl šiuo atveju šia teise nepasinaudojo. Jums Pažymėjimas buvo išduotas 2020-10-05 ir panaikintas 2020-10-11 dėl rinkimų įstatymo pažeidimo. Kadangi visi Jūsų prašymai buvo išnagrinėti ir Jums buvo atsakyta raštu, laikytina, kad VRK neturi pagrindo jų nagrinėti iš naujo.“
5.7.	2020-11-04 Prašymas-9, 2020-11-13 Prašymas-10, 2020-11-17 Prašymas-11, 2020-11-19 Prašymas-12 – dėl VRK posėdžių protokolų pateikimo: „Nesulaukęs atsakymų rašau dar kartą. Dėkoju už Jūsų 2020-11-03 Atsakymą-2. Jame rašoma, kad man neva buvo atsakyta laišku Atsakymu-3 ir Atsakymu-1. [...]. Jei mano skundai būtų išnagrinėti ir atsakyta, o ne atsirašyta, kaip ir šį kartą yra, tuomet nereikėtų prašyti dar kartą pateikti [...] VRK posėdžių protokolų [...]. Tap pat prašau atsakyti, kodėl apie posėdžius, kuriuose neva buvo nagrinėjami mano pateikti skundai, man nebuvo pranešta iš anksto.“ Prašymas-11: „Dėkoju už Atsakymą-5 [...]. Penktą k. prašau pateikti SRĮ ir VRK reglamente numatytus VRK posėdžių protokolus arba jų išrašus, kuriuose atsispindi kaip buvo nagrinėjami mano skundai: 1. Prašymas-6 / Skundas-1. 2. Prašymas-7 / Skundas-2. 3. Prašymas -8 / Skundas-3.“	E-adresais	

6. Pirmininkė Seimo kontrolieriui pateikė toliau nurodytą informaciją, dokumentus, paaiškinimus dėl Pareiškėjo Skunde SK aprašytų VRK veiklos aplinkybių:

6.1. VRK gavo šiuos Pareiškėjo raštus:

Eil. Nr.	Gavimo VRK data, reg. Nr.	Prašymas (skundas)	VRK nurodytas rezultatas
1.	2020-10-12 Nr. 1-4641	2020-10-12 prašymas suteikti Pareiškėjui „galimybę dalyvauti rinkimų stebėtoju ir išduoti Pažymėjimą“ (Skunde SK dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	„Pažymėjimas buvo išduotas 2020-10-05 ir jo galiojimas panaikintas 2020-10-11 d. dėl rinkimų įstatymų pažeidimų. Dėl Pažymėjimo panaikinimo Pareiškėjui buvo pateiktas paaiškinimas VRK 2020-11-19 raštu Reg. Nr. 2-1833(2.10) ir 2020-12-15 raštu Reg. Nr. 2-2094(2.10).“
2.	2020-10-14 Nr. 1-4669	2020-10-13 prašymas „Paneigti neatitinkančius tikrovės paskleistus mano garbę ir orumą žeminančius teiginius“ (Skunde SK dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	„Pareiškėjui atsakymas pateiktas VRK 2020-11-19 raštu Reg. Nr. 2-1833 (2.10)“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-4): „VRK gavo Jūsų 2020-10-11 (Reg. Nr.1-5334(2.10), spalio 13 d. (Reg. Nr. 1-4669(2.10) [šios lentelės 2 p.]), lapkričio 9 d. (Reg.Nr. 1-5329(2.10) raštus. Dėl 2020-10-11 [...] rašto paaiškiname, kad rinkėjų registravimas vykdomas VRK informacinės sistemos priemonėmis. VRK informacinė sistema nesuteikia teisės tam pačiam rinkėjui dalyvauti rinkimuose du kartus. VRK spaudos konferencijoje galima užduoti klausimus. Jūs savo Pažymėjimą grąžinote Pirmininkei. Dėl spalio 13 d. [...] rašto paaiškiname, kad išsakyti teiginiai nebuvo išsakyti apie Jūsų asmenį, todėl negalėjo pažeminti Jūsų garbės ir orumo.“

			<p>Dėl lapkričio 9 d. [...] rašto pakartotinai paaiškiname, kad VRK spaudos konferencijoje galima užduoti klausimus. VRK spaudos konferencijos metu Jūs nesilaikėte Pirmininkės nurodymų dėl posėdžio vedimo tvarkos. Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo 11 straipsnio 12 dalis numato, kad VRK gali pašalinti iš posėdžių salės asmenis, kliudančius jai normaliai dirbti. SRĮ 61 straipsnio 9 dalis numato: „rinkimų stebėtojai neturi teisės daryti įtakos rinkimų komisijų ir atskirų komisijos narių darbui ir tuo trukdyti jų veiklą bei rinkimų procesą, vykdyti rinkimų agitaciją. Už rinkimų stebėtojo pasirengimą vykdyti stebėtojo veiklą atsako jį pasiūles subjektas“. Kadangi Jūs sutrikdėte VRK spaudos konferenciją, nesilaikėte Pirmininkės nurodymų, todėl Jūsų buvo paprašyta gražinti Pažymėjimą.“</p>
3.	2020-10-14 Nr. 1-4667	2020-10-14 Prašymas-5	<p>„Pareiškėjui atsakymas pateiktas VRK 2020-10-22 Atsakymu-3“:</p> <p>„VRK 2020-10-14 gavo Jūsų Prašymą-5. Dėl gauto skundo pateikiame paaiškinimus. Pagal SRĮ 35 str. rinkėjų sąrašai gali būti tikslinami jau po galutinių rinkėjų sąrašų, taip pat rinkimų dieną. VRK interneto svetainėje rinkėjų skaičius kinta, nes į jį yra įrašomi nauji rinkėjai, pavyzdžiui atvykę iš užsienio arba deklaruotos gyvenamosios vietos neturintys rinkėjai arba išbraukiami teisę balsuoti praradę rinkėjai. VRK informacinė sistema leidžia registruotis užsienyje gyvenantiems rinkėjams balsavimui Pasaulio lietuvių apygardoje Nr. 71. Tokiu būdu Lietuvos Respublikos pilietis yra išbraukiamas iš Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašo ir yra įrašomas į [...] apygardos Nr. 71 rinkėjų sąrašą. Rinkėjas, balsavęs [...] apygardoje Nr. 71, bus pažymėtas rinkėjų sąrašė ir balsuoti antrą kartą negalės, nes bus išbrauktas iš Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašo. Saviizoliacijoje esantys asmenys balsuoja vokais namuose arba specialiuose balsavimo punktuose. Apie savo balsavimo faktą jie gali patikrinti prisijungę prie savo paskyros www.rinkejopuolapis.lt.“</p>
4.	2020-10-19 Nr. 1-4859	2020-10-18 Prašymas-7 / Skundas-2	„Pareiškėjui [Pirmininkės] atsakymas pateiktas Atsakymu-1“
5.	2020-10-21 Nr. 1-4940	2020-10-21 prašymas „Dėl Jūsų laiško apie saviizoliacijoje esančių ir nepareiškusių pageidavimo dalyvauti rinkimuose asmens kodų sąrašo pateikimo“ (Pareiškėjo nuomone, vadovaujantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu ir kt., jam turėjo būti pateikti jo prašomi duomenys) (Skunde SK dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	<p>„VRK 2020-10-19 raštu Reg. Nr. 2-1581(1.19) [toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas] buvo atsakyta į Pareiškėjo prašymus dėl saviizoliacijoje esančių ir nepareiškusių pageidavimo dalyvauti rinkimuose asmens kodų sąrašo pateikimo. Minėtu raštu VRK atsisakė išduoti rinkėjų asmens kodus ir nurodė tokio atsisakymo motyvus“:</p> <p>„VRK gavo Jūsų prašymus dėl saviizoliacijoje esančių ir nepareiškusių pageidavimo dalyvauti rinkimuose asmens kodų sąrašo pateikimo. VRK yra asmens duomenų valdytoja, asmens duomenis tvarkanti vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmens duomenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, taip pat 2019-02-07 VRK sprendimu Nr. Sp-73 [...] patvirtintu Asmens duomenų tvarkymo VRK tvarkos aprašu. [...]. VRK neturi teisinio pagrindo perduoti jums saviizoliacijoje esančių rinkėjų duomenis.“</p> <p>Pirmininkės nuomone, „Laikytina, kad Pareiškėjo 2020-10-21 rašte Reg. Nr. 1-4940 jis išdėstė savo nesutikimo su VRK minėtu raštu motyvus, prašė pateikti papildomus</p>

			paaiškinimus, nors jam dėl pateiktų prašymų buvo atsakyta. VRK 2020-12-15 raštu Reg. Nr. 2-2094(2.10) Pareiškėjas buvo papildomai informuotas, kad visa jo pateikta informacija buvo išnagrinėta.“
6.	2020-10-21 Nr. 1-4941	2020-10-21 „Pakartotinis skundas dėl galutinių rezultatų paskelbimų, neišnagrinėjus skundų dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų“ (skubiai atšaukti [2020-10-18] paskelbtus rezultatus 3 vienm. apygar., išnagrinėti Prašymą-5, paaiškinti, kieno iniciatyva buvo ignoruotas Prašymas-5 [...].“ (Skunde SK būtent dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	„Pareiškėjui atsakymas pateiktas Atsakymu-3.“
7.	2020-10-23 (nepateikti duomenys apie prašymo registravimą)	2020-10-23 „Reikalavimas nedelsiant grąžinti neteisėtai paimtą Pažymėjimą“ (Skunde SK dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	
8.	2020-11-23	„Dėl Jūsų minčių apie skundą dėl rinkimų duomenų klastojimo ir klastojimo galimybių“ (Skunde SK dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	VRK 2020-11-16 (2020-11-11) atsakymas Nr. 2-1777(2.10) (toliau vadinama – Atsakymas-5): „Dėl Jūsų pastebėjimų papildomai paaiškiname, kad rinkėjų skaičius www.vrk.lt išankstinio balsavimo aktyvumo puslapiuose nurodomas ir yra atnaujinamas pagal paskutinės dienos duomenis. Rinkimų apylinkių balsų skaičiavimo protokolai pildomi rinkimų dieną pasibaigus balsavimui ir juose nurodomas rinkėjų skaičius rinkimų apylinkėje. Pagal SRĮ 87 straipsnį apygardos rinkimų komisija savo balsų skaičiavimo protokole nurodo rinkėjų skaičių rinkimų apygardoje. VRK informacinėje sistemoje užsienyje esantys rinkėjai gali registruotis nepriklausomai nuo deklaruotos gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje. Registruodamiesi jie nurodo savo gyvenamąją vietą užsienyje. [...]. Visiems registruotiems rinkimų stebėtojams yra sudaromos sąlygos stebėti rinkimų procesą. Jūsų pateikta informacija buvo išnagrinėta ir Jums atsakymas buvo pateiktas raštu VAĮ nustatyta tvarka. Su VRK posėdžių protokolais galite susipažinti [...].“
9.	2020-10-30 (pranešta Pareiškėjui, kad prašymas gautas. Nėra duomenų apie užregistravimą VRK)	2020-10-29 prašymas „Pakartotinis reikalavimas nedelsiant grąžinti neteisėtai paimtą Pažymėjimą“: „Jūs 2020-10-11 iš manęs neteisėtai pareikalavote atiduoti Pažymėjimą. Reikalauju nedelsiant grąžinti neteisėtai iš manęs Jūsų paimtą mano Pažymėjimą, kad galėčiau stebėti dar nesibaigusį Rinkimų balsų skaičiavimą, perskaičiavimą ir VRK gautų skundų nagrinėjimą.“	
10.	2020-11-04 (Nėra duomenų apie	2020-11-04 Prašymas-9	

	užregistravimą VRK)		
11.	2020-11-16 Nr. 1-5464	2020-11-13 Prašymas-10	„Apie skundų nagrinėjimą Pareiškėjui atsakymas pateiktas“: 1) Atsakymu-1 (turinys – šios lentelės 4 punkte); 2) Atsakymu-3 (turinys – šios lentelės 3 punkte); 3) „taip pat apie Pareiškėjo pateiktos informacijos išnagrinėjimą paaiškinta VRK 2020-12-15 rašte Reg. Nr. 2-2094(2.10)“ (toliau citatose ir tekste vadinama – Atsakymas-6): „VRK gavo Jūsų raštus Nr. 1-5495(2.10), Prašymą-12, 1-5539(2.10)“ (šios lentelės 13 punktas). „Pakartotinai paaiškiname, kad Jūsų pateikta informacija buvo išnagrinėta ir Jums atsakymai buvo pateikti raštu VAĮ nustatyta tvarka. Su VRK posėdžių protokolais galite susipažinti https://www.vrk.lt/vaizdo-irasu-archyvas . Jūsų prašymo grąžinti Pažymėjimą įvykdyti negalime, nes tam nėra teisinio pagrindo. 2020-10-11 Rinkimai yra pasibaigę.“
12.	2020-11-17 (nepateikti duomenys apie šio prašymo registr. VRK Nr.)	2020-11-17 Prašymas-11	-
13.	2020-11-19 Nr. 1-5536	2020-11-19 Prašymas-12	„Apie skundų nagrinėjimą Pareiškėjui atsakymas pateiktas“: 1) Atsakymu-1 (turinys – šios lentelės 4 punkte); 2) Atsakymu-3 (turinys – šios lentelės 3 punkte); 3) Atsakymu-6 (turinys – šios lentelės 10 punkte).
14.	2020-11-19 Nr. 1-5539	2020-11-19 prašymas el. paštu („Pakartotinas reikalavimas nedelsiant grąžinti neteisėtai paimtą Pažymėjimą“; „2020-10-11 nenurodėte mano atlikto veiksmo, kurį vadinate: 1. Daryti įtaką rinkimų komisijų (daugiskaita) darbui; 2. Daryti įtaką atskirų komisijos narių darbui; 3. Trikdyti rinkimų komisijų (daugiskaita) veiklą; 4. Trikdyti rinkimų procesą. 5. Vykdyti rinkimų agitaciją. [...] Reikalauju nedelsiant grąžinti Pažymėjimą“) (Skunde SK dėl šio prašymo nagrinėjimo nesiskundžiama).	„Apie Pažymėjimą Pareiškėjui atsakyma“: 1) Atsakymu-4 (turinys – šios lentelės 2 dalyje); 2) Atsakymu-6 (turinys – šios lentelės 10 dalyje).

6.2. Pirmininkės teigimu:

6.2.1. „Pareiškėjo pateikti raštai nebuvo nagrinėjami SRĮ nustatyta tvarka VRK posėdžiuose, nes Pareiškėjo raštai neatitiko SRĮ nustatytų reikalavimų“;

6.2.2. „Pareiškėjo pateikti raštai buvo nagrinėjami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – VAĮ] nustatyta tvarka.

Pažymėtina, kad Pareiškėjui dėl visų jo pateiktų raštų buvo atsakyta VAĮ nustatyta tvarka. Pareiškėjas savo raštuose teikė įvairius paaiškinimus dėl Seimo rinkimų rezultatų, tačiau jokių pagrįstų argumentų dėl jų panaikinimo nepateikė ir neturėjo teisės pateikti pagal SRĮ“;

6.3. Pareiškėjas „daug kartų teikė raštus dėl tų pačių klausimų ir reikalavo atsakymų, nors jam jau buvo atsakyta. VRK jokių klausimų sprendimų nevilkinio ir Pareiškėjui atsakė į jo užduotus klausimus, pateikė nuorodas į VRK posėdžių protokolų archyvą, kur galima rasti visą su rinkimais susijusią medžiagą“;

6.4. „VRK negali paaiškinti aplinkybių, kurios priklauso nuo Pareiškėjo, t. y. kur ir kuriuo metu jis buvo atėjęs į VRK ir kokie buvo jo vizito tikslai. Pateikimas į VRK patalpas, kurios yra

IV Seimo rūmuose, yra galimas tik informavus apie tai VRK darbuotojus. Pareiškėjui buvo žinomi VRK darbuotojų kontaktai, nes jie yra viešai skelbiami interneto tinklapyje, be to, jis daug kartų į juos kreipėsi su įvairiais raštais. Prie įėjimo į VRK pastatą yra telefonas, kuriuo interesantai gali paskambinti VRK darbuotojams. Kodėl Pareiškėjui nepavyko paskambinti VRK darbuotojams, paaiškinti negalime, šias aplinkybes turėtų paaiškinti pats Pareiškėjas“;

6.5. „SRĮ 86 straipsnis numato skundų padavimo tvarką pasibaigus balsavimui [...].
5. Partijos, iškėlusios kandidatą į Seimo narius, kandidatai į Seimo narius, jų atstovai rinkimams, rinkimų stebėtojai balsavimo komisijų sprendimus dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo gali apskųsti VRK ne vėliau kaip per 24 valandas nuo jų surašymo. Šie skundai turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 24 valandas. [...]“

„Pagal aukščiau nurodytas įstatymo nuostatas **VRK nagrinėja tik partijos, iškėlusios kandidatą į Seimo narius, kandidatų į Seimo narius, jų atstovų rinkimams, rinkimų stebėtojų skundus dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo.**“

„**Pareiškėjo Pažymėjimas buvo panaikintas 2020-10-11.**“

2020-10-14 Pareiškėjas „padavė skundą ne dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo, bet kėlė klausimus dėl rinkėjų skaičiaus ir rinkimų klastojimų galimybių, todėl šis skundas [Prašymas-5] buvo nagrinėjamas ne SRĮ nustatyta tvarka, o bendra tvarka pagal VAĮ ir Pareiškėjui buvo atsakyta raštu į jo nurodytus klausimus.

Pareiškėjo keliami klausimai VRK posėdyje nagrinėjami nebuvo, nes tai nebuvo skundai pagal SRĮ, o prašymai pateikti informaciją apie rinkėjus, VRK informacinę sistemą. Šie atsakymai Pareiškėjui buvo pateikti Atsakymu-3.

Pareiškėjui į Prašymą-5, Prašymą-7 / Skundą-2, 2020-10-21 „Dėl galutinių rezultatų paskelbimo, neišnagrinėjus skundų dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų“ buvo atsakyta Atsakymu-1 ir Atsakymu-3.

Pažymėtina, kad Pareiškėjo Prašymas-7 / Skundas-2 ir 2020-10-21 skundas neturėjo jokių savarankiškų reikalavimų, tačiau juose iš esmės buvo keliamas 2020-10-14 skundo išnagrinėjimo klausimas. Todėl Pareiškėjo Prašymas-5, Prašymas-7 / Skundas-2, 2020-10-21 skundas buvo išnagrinėti kaip pranešimai ir į juos buvo atsakyta VAĮ nustatyta tvarka, nes **Pareiškėjas teikti skundų pagal SRĮ 86 straipsnį neturėjo teisinio pagrindo**. Tačiau VRK Pareiškėją informavo apie Rinkimų rezultatų svarstymą ir kur galima surasti jį dominančią informaciją apie VRK posėdžius.

Pareiškėjo suformuluoti reikalavimai [Įpareigoti Pirmininkę pateikti SRĮ ir VRK reglamente numatytus VRK posėdžių protokolus arba jų išrašus, kuriose atsispindi kaip buvo nagrinėjami Pareiškėjo skundai [...]“; „Įpareigoti Pirmininkę pateikti paaiškinimus kodėl apie posėdžius, kuriuose nagrinėti Pareiškėjo skundai, nebuvo jam pranešta iš anksto nėra pagrįsti ir neatitinka teisės aktų reikalavimų, o visa informacija apie Pareiškėjo keltus klausimus jam buvo pateikta laiku““;

6.6. Pirmininkės nuomone, „VRK pagal kompetenciją išnagrinėjo visus Pareiškėjo paklausimus ir jam atsakė VRK nustatyta tvarka ir terminais. VRK neturi teisinio pagrindo pakartotinai nagrinėti Pareiškėjo vėl iš naujo keliamus tuos pačius klausimus, susijusius su 2020 m. Seimo rinkimais“;

6.7. „Papildomai paaiškiname, kad Pareiškėjas dėl VRK aukščiau nurodytų veiksmų 3 kartus kreipėsi į administracinius teismus, tačiau jo skundai priimti nebuvo, nes jie buvo paduoti arba praleidus skundų nagrinėjimo terminus arba neteismingi administraciniams teismams arba Pareiškėjas neturėjo teisės paduoti tokius skundus arba tokie skundai buvo kylantys ne iš administracinių santykių.

Pareiškėjas turėjo galimybę skųsti VRK veiksmus teismui ir jomis pasinaudojo, tačiau teismai laikė, kad tokio pobūdžio skundai negali būti nagrinėjami administraciniuose teismuose. Šiuo atveju, teismams atmetus Pareiškėjo skundus, Pareiškėjas pakartotinai kreipiasi į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių ir vėl iš naujo kelia tuos pačius nepagrįstus klausimus dėl VRK veiklos, nors visi klausimai jo atžvilgiu yra išspręsti ir dėl jo reikalavimų teismai yra pasisakę trijose

administracinėse bylose. Dėl Pareiškėjo reikalavimų VRK yra pateikusi visus atsakymus, taip pat dėl to pasisakė ir administraciniai teismai, todėl VRK neturi pagrindo atlikti kokius nors veiksmus pareiškėjo atžvilgiu ;”

6.7.1. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau citatose ir tekste vadinama – LVAT) 2020-10-23 nutartyje administracinėje byloje Nr. eR-114-822/2020, be kita ko, pažymėta:

„[...] nustatė:

LVAT 2020-10-23 gautas Pareiškėjo skundas, kuriuo prašoma įpareigoti Pirmininkę pašalinti padarytus pažeidimus, t. y. įpareigoti atsakovą: 1) viešai paneigti, tokiu pat būdu kaip buvo paskleisti tikrovės neatitinkantys pareiškėjo garbę ir orumą žeminantys teiginiai; 2) grąžinti arba išduoti naują Pažymėjimą; 3) sudaryti sąlygas stebėti 2020-10-11 Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų [toliau citatose ir tekste vadinama – Rinkimai] pakartotinius balsavimus, pateikiant rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje ir nepateikusių nustatytos formos prašymo asmenų asmens kodų (tik skaičių) rinkinį, nesusietą su asmenų pavardėmis. [...].

SRĮ 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad VRK sprendimai ar kita jos veika per 5 dienas po sprendimo priėmimo, bet ne vėliau kaip iki balsavimo pabaigos, gali būti apskūsti LVAT, LVAT praktikoje pažymėta, kad toks teisinis reglamentavimas buvo nustatytas siekiant užtikrinti VRK veiklos ir su tuo susijusių teisinių santykių stabilumą, asmenų, dėl kurių buvo priimti VRK sprendimai, susiformavusius teisėtus lūkesčius, operatyvų rinkimų ginčų išnagrinėjimą ir greitą suinteresuotų asmenų teisių gynybą, todėl yra konstituciškai pateisinamas (žr., pvz., 2012-07-24 nutartį administracinėje byloje Nr. R146-5/2012).

Teisėjų kolegija, įvertinusi Pareiškėjo skundo turinį ir jame keliamus reikalavimus grąžinti arba išduoti naują Pažymėjimą [...], pažymi, kad tokio pobūdžio prašymai adresuotini pirmiausiai VRK, kuri pagal kompetenciją teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimus. Nagrinėjamu atveju matyti, kad VRK Pareiškėjo keliamais klausimais jau yra priėmusi sprendimą – 2020-10-14 raštą Nr. 2-1553(2.5) „Dėl atsisakymo registruoti rinkimų stebėtoju“, kuriuo atsisakyta registruoti Pareiškėją rinkimų stebėtoju Rinkimų pakartotiniame balsavime. Pareiškėjas nenurodo, kad į VRK atitinkamais klausimais buvo kreipęsis dar kartą, po minėto 2020-10-14 rašto Nr. 2-1553(2.5) priėmimo, todėl darytina išvada, kad jis savo teisių pažeidimą kildina būtent iš minėto VRK sprendimo. Pareiškėjo skundas LVAT gautas 2020-10-23, t. y. paduotas praleidus SRĮ 21 straipsnio 3 dalyje nustatytą 5 dienų terminą, todėl Pareiškėjo skundas negali būti priimtas nagrinėti LVAT [...]. Apibendrinama išdėstytas aplinkybes ir vadovaudamasi padarytomis išvadomis, teisėjų kolegija konstatuoja, kad Pareiškėjo skundą atsisakytina priimti kaip paduotą praleidus nustatytą skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminą [...] ir kaip nenagrinėtiną teismų šio įstatymo nustatyta tvarka [...]. Nutartis neskundžiama“;

6.7.2. LVAT 2020-10-26 nutartyje administracinėje byloje Nr. eR-115-442/2020, be kita ko, pažymėta:

„[...] nustatė:

LVAT 2020-10-26 gautas Pareiškėjo skundas, kuriuo prašoma įpareigoti Pirmininkę pašalinti padarytus pažeidimus, t. y. įpareigoti atsakovą: 1) grąžinti neteisėtai paimtą Pažymėjimą Nr. 100-742 arba išduoti naują Pažymėjimą; 2) sudaryti sąlygas stebėti Rinkimų pakartotinį balsavimą. [...].

LVAT praktikoje konstatuota, jog Seimo rinkimų įstatymas nustato dviejų rūšių terminus, aktualius skundams paduoti nagrinėjamu atveju: (1) 5 dienų ir (2) skundo padavimą iki balsavimo pabaigos. 5 dienų termino pasibaigimo nustatymas yra aktualus tik tuo atveju, jei skundas paduotas iki balsavimo pabaigos. Pasibaigus balsavimui Rinkimų atveju, LVAT skundo nebepali priimti (žr., pvz., LVAT 2013-03-26 nutartį administracinėje byloje Nr. R444-5/2013).

Nors nagrinėjamu atveju Pareiškėjas nurodo, kad dėl Pažymėjimo grąžinimo ir galimybės stebėti Rinkimų balsavimą jis pakartotinai kreipėsi į VRK 2020-10-23, tačiau nepateikia duomenų, kad VRK dėl šio kreipimosi būtų priėmusi kokį nors sprendimą. LVAT skundą, kuriame keliamas reikalavimas įpareigoti atsakovą grąžinti neteisėtai paimtą Pažymėjimą arba išduoti naują

Pažymėjimą, taip pat sudaryti sąlygas stebėti Rinkimų pakartotinį balsavimą, Pareiškėjas elektroninių ryšių priemonėmis išsiuntė 2020-10-24 17.42 val., o skundas LVAT gautas 2020-10-26, t. y. jau po Rinkimų pakartotinio balsavimo pabaigos – 2020-10-25 20 val.

Atsižvelgiant į šias faktines aplinkybes, bei vadovaudamasi SRĮ 21 straipsnio 3 dalyje įtvirtintomis nuostatomis, teisėjų kolegija sprendžia, jog Pareiškėjo keliamas ginčas negali būti nagrinėjamas LVAT, nes, pasibaigus balsavimui, LVAT nėra kompetentingas nagrinėti ginčus dėl SRĮ pažeidimo [...]. Apibendrinama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad Pareiškėjo skundas negali būti nagrinėjamas LVAT, nes SRĮ nuostatos nesuteikia teisės šiam teismui nagrinėti Pareiškėjo skunde nurodytą ginčą po balsavimo pabaigos, todėl Pareiškėjo skundą atsisakytina priimti ABTĮ 33 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytu pagrindu (skundas nenagrinėtinas teismų ABTĮ nustatyta tvarka). [...]. Nutartis neskundžiama“;

6.7.3. Vilniaus apygardos administraciniame teisme (toliau citatose ir tekste vadinama – VAAT) 2020-11-03 nutartyje administracinėje byloje Nr. eI3-5430-426/2020, be kita ko, pažymėta:

„[...] nustatė:

2020-10-22 gautas Pareiškėjo skundas atsakovei Pirmininkei, kuriame prašoma: 1) viešai paneigti, tokiu būdu kaip buvo paskleisti tikrovės neatitinkantys Pareiškėjo garbę ir orumą žeminantys teiginiai; 2) grąžinti arba išduoti naują Pažymėjimą; 3) sudaryti sąlygas stebėti Rinkimų pakartotinius balsavimus, pateikiant rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje ir nepateikusių nustatytos formos prašymo asmens kodų (tik skaičių) rinkinį, nesusietą su asmenų pavardėmis. [...].

Nagrinėjamu atveju matyti, kad VRK Pareiškėjo keliamais klausimais jau yra priėmusi sprendimą – 2020-10-14 raštą Nr. 2-1553(2.5) „Dėl atsisakymo registruoti rinkimų stebėtoju“, kuriuo atsisakyta registruoti Pareiškėją rinkimų stebėtoju Rinkimų pakartotiniame balsavime. Pareiškėjas nenurodo, kad į VRK atitinkamais klausimais buvo kreipęsis dar kartą, po minėto 2020-10-14 rašto Nr. 2-1553(2.5) priėmimo, todėl darytina išvada, kad jis savo teisių pažeidimą kildina būtent iš minėto VRK sprendimo. [...]

Pareiškėjo skundas teisme gautas 2020-10-22, t. y. paduotas praleidus SRĮ 21 straipsnio 3 dalyje nustatytą 5 dienų terminą, taigi, darytina išvada, kad Pareiškėjo keliamas ginčas negali būti nagrinėjamas nei VAAT, nei LVAT, nes nei VAAT, nei LVAT įstatymų leidėjo nėra įgaliotas nagrinėti rinkiminiuosius ginčus po balsavimo pabaigos [...]. Nutartis per septynias dienas nuo nutarties nuorašo gavimo dienos gali būti apskūsta atskiruoju skundu Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Tyrimui reikšmingos

Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos

7. Įstatymai

7.1. *Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatyme* (toliau vadinama – Įstatymas) nustatyta:

7.1.1. *3 straipsnis* – „1. VRK uždaviniai yra: 1) organizuoti ir vykdyti Lietuvos Respublikos Seimo [...] rinkimus [...]; 2) užtikrinti, kad rinkimai [...] vyktų remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir įstatymuose įtvirtintais demokratinių rinkimų principais; 3) garantuoti vienodą rinkimų [...] įstatymų taikymą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje; [...]. 2. Įgyvendinama šio straipsnio 1 dalyje nurodytus uždavinius, VRK: [...] 3) nagrinėja skundus ir priima sprendimus dėl apygardų, miestų, rajonų rinkimų, referendumo komisijų sprendimų, o prireikus – ir dėl apylinkių rinkimų, referendumo komisijų sprendimų, panaikina įstatymų ar kitų teisės aktų reikalavimų neatitinkančius sprendimus; 4) nustato ir skelbia rinkimų [...] galutinius rezultatus; 5) pripažįsta rinkimus [...] rezultatus negaliojančiais, jeigu jų metu buvo suklastoti rinkimų [...] dokumentai ar padaryti kiti neteisėti veiksmai, turėję esminės įtakos rinkimų [...] rezultatams; [...] 8) įstatymų nustatyta tvarka sprendžia visus ginčus dėl rinkimų [...] agitacijos; [...] 11) prižiūri, kaip vykdomi rinkimų [...] įstatymai [...]; 22) atlieka kitas šiame bei kituose įstatymuose nustatytas funkcijas. 3. Vykdydama Lietuvos Respublikos Seimo rinkimus, VRK, be šio straipsnio 2 dalyje nustatytų

funkcijų: [...] 3) atlieka daugiamandatės apygardos rinkimų komisijos funkcijas; [...] 5) skelbia pakartotinį balsavimą vienmandatėje rinkimų apygardoje. [...]. 12. VRK neturi teisės aiškinti rinkimų [...] įstatymų nuostatų“;

7.1.2. *4 straipsnis* – „1. VRK savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo, rinkimų [...] ir kitais įstatymais bei teisės aktais. 2. VRK veikla grindžiama teisėtumo, nepriklausomumo, kolegialumo, viešumo ir nešališkumo principais“;

7.1.3. *5 straipsnis* – „1. VRK, įgyvendindama savo funkcijas ir priimdama sprendimus jos kompetencijai priklausančiais klausimais, yra nepriklausoma. Jokia valstybės institucija ar pareigūnas negali duoti privalomų nurodymų dėl VRK kompetencijai priklausančių klausimų sprendimo. 2. Valstybės institucijoms, įstaigoms, Seimo nariams ir kitiems pareigūnams, partijoms, nevyriausybinėms organizacijoms ar piliečiams draudžiama kištis į VRK veiklą organizuojant ir vykdant rinkimus ar referendumą. 3. Apie bandymus paveikti VRK, jos pirmininką ar narį VRK pirmininkas ar narys privalo nedelsdamas pranešti Seimui ir paskelbti per visuomenės informavimo priemones“;

7.1.4. *11 straipsnis* – „1. VRK jos kompetencijai priklausančius klausimus svarsto ir sprendimus priima kolegialiai savo posėdžiuose. 2. VRK posėdžius šaukia komisijos pirmininkas savo iniciatyva. [...] 4. VRK posėdžiai ir balsavimai yra vieši. Visuomenei apie VRK posėdį paskelbiama pastate, kuriame yra jos būstinė, įrengtoje skelbimų lentoje ir interneto svetainėje [...]. 5. VRK interneto svetainėje paskelbia posėdžių darbotvarkes, kai numatoma svarstyti ir spręsti dėl: [...] 6) rinkimų [...] balsų skaičiavimo rezultatų, galutinių rinkimų ir referendumo rezultatų nustatymo; [...]. 6. VRK posėdžius gali stebėti partijų, visuomeninių rinkimų komitetų, kandidatų į Seimo narius [...] atstovai ir stebėtojai, pateikę nustatytos formos pažymėjimus, taip pat visuomenės informavimo priemonių atstovai, pateikę tarnybinius ar darbo pažymėjimus. [...] 9. VRK posėdžiai tiesiogiai transliuojami VRK interneto svetainėje VRK nustatyta tvarka. 10. VRK gali uždrausti bet kam įeiti į VRK sekretoriato darbuotojų darbo, dokumentų saugojimo patalpas, jeigu būtina užtikrinti netrikdomą šių darbuotojų darbą, apsaugoti rinkimų ir referendumo dokumentus. 11. Jeigu yra pagrindas manyti, kad VRK posėdžio metu gali kilti grėsmė posėdžio dalyvių saugumui, komisijos pirmininkas gali kreiptis į policiją, kad ši tikrintų įeinančių į posėdžių salę asmenų dokumentus, daiktus ar atliktų asmens apžiūrą. 12. VRK gali pašalinti iš posėdžių salės asmenis, kliudančius jai normaliai dirbti. 13. Visi VRK posėdžiai protokoluojami. Posėdžio protokolą pasirašo VRK pirmininkas ir komisijos sekretorius“;

7.1.5. *12 straipsnis* – „1. Įgyvendindama savo įgaliojimus, VRK leidžia aktus – sprendimus. Juos pasirašo komisijos pirmininkas. 2. VRK sprendimai priimami atviru balsavimu posėdyje dalyvaujančių komisijos narių balsų dauguma. [...] 4. VRK sprendimai skelbiami įstatymų nustatyta tvarka. 5. VRK sprendimai, priimti neišeinant už kompetencijos ribų, yra privalomi visoms rinkimų ir referendumo komisijoms, valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, taip pat kitoms įstaigoms, įmonėms ir organizacijoms. Juos pakeisti arba panaikinti gali tik pati VRK arba teismas. 6. VRK sprendimai gali būti skundžiami įstatymų nustatyta tvarka. 7. Rinkimų [...] balsų skaičiavimo rezultatai įrašomi į balsų skaičiavimo protokolą. Jį pasirašo VRK pirmininkas ir nariai. Rinkimų [...] rezultatai nustatomi VRK sprendimuose“;

7.1.6. *13 straipsnis* – „VRK pirmininkas yra biudžetinės įstaigos vadovas. VRK pirmininkas: 1) organizuoja VRK darbą; 2) atstovauja VRK valstybės institucijose, teisme ir tarptautinėse organizacijose; 3) vadovauja rengiant VRK svarstyti teikiamus klausimus; 4) šaukia VRK posėdžius ir jiems pirmininkauja; [...] 7) vadovauja VRK sekretoriato darbui, įstatymų nustatyta tvarka skiria į pareigas ir iš jų atleidžia sekretoriato darbuotojus, tvirtina darbuotojų pareigybių aprašymus; [...] 11) vykdo kitus įstatymų suteiktus įgaliojimus. [...]“;

7.1.7. *18 straipsnis* – „1. VRK turi sekretoriatą. Sekretoriato darbuotojai yra valstybės tarnautojai, jiems taikomas Valstybės tarnybos įstatymas. [...]“;

7.1.8. *19 straipsnis* – „VRK darbo organizavimo, [...] posėdžių šaukimo ir procedūrų juose tvarką, raštvedybą ir kitus klausimus nustato VRK reglamentas. Jį tvirtina VRK.“

7.2. Seimo rinkimų įstatymo (SRĮ):

7.2.1. 21 straipsnis – „1. [...] rinkimų stebėtojas rinkimų komisijos sprendimą, priimtą iki balsavimo pabaigos, ar kitą jos veiką gali apskūsti: 1) apylinkės rinkimų komisijos – apygardos rinkimų komisijai; 2) apygardos rinkimų komisijos – VRK; 3) VRK – LVAT. [...]. 3. VRK sprendimai ar kita jos veika per 5 dienas po sprendimo priėmimo, bet ne vėliau kaip iki balsavimo pabaigos, gali būti apskūsti LVAT. Skundas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 48 valandas nuo jo padavimo. Į šį terminą įskaitomos ir ne darbo dienos. Teismo sprendimas įsiteisėja nuo paskelbimo. 4. Skundai, paduoti nesilaikant šiame straipsnyje nustatytos tvarkos, nenagrinėjami ir persiunčiami tai rinkimų komisijai, kuri privalo juos nagrinėti. [...]“;

7.2.2. 61 straipsnis – „1. Rinkimų stebėtojais gali būti rinkėjai [...]. 2. Rinkimų stebėtojus gali siūlyti: 1) politinės partijos, išsikėlę kandidatai į Seimo narius; 2) Lietuvos Respublikoje registruotos nevyriausybinės organizacijos, kurių veikla yra susijusi su rinkimais ar žmogaus teisių apsauga; [...] 5) VRK pagal pateiktus prašymus. 3. [...]. Prašymai dėl rinkimų stebėtojų registravimo turi būti pateikti iki išankstinio balsavimo dienos, išskyrus atvejus, kai yra būtinybė pakeisti asmenį, negalintį būti rinkimų stebėtoju dėl objektyvių priežasčių. 4. Rinkimų stebėtojus registruoja ir jiems pažymėjimus išduoda: 1) VRK – stebėti rinkimus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose, papildomose balsavimo vietose užsienyje prie Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos, rinkimų apygardose, rinkimų apylinkėse; [...]. 5. Rinkimų stebėtojai registruojami VRK nustatyta tvarka, užtikrinant lygiateisiškumą tarp politinių partijų, kandidatų ir nevyriausybinių organizacijų siūlomų rinkimų stebėtojų principo laikymąsi. 6. Rinkimų komisijos gali atsisakyti registruoti rinkimų stebėtoją, jeigu jis neatitinka šio įstatymo reikalavimų ar jo veikla neatitinka Konstitucijos ar įstatymų, arba panaikinti rinkimų stebėtojo registravimą, jeigu jis pažeidžia Konstituciją ar įstatymus, nesilaiko VRK sprendimų. Rinkimų stebėtojo registravimas gali būti panaikintas jį įregistravusios rinkimų komisijos arba aukštesnės rinkimų komisijos pirmininko. Rinkimų stebėtoją pasiūliusiam asmeniui pranešama apie atsisakymą išduoti rinkimų stebėtojo pažymėjimą arba apie registravimo panaikinimą. [...]. 8. Rinkimų stebėtojai turi teisę stebėti, kaip organizuojamas ir vyksta balsavimas, dalyvauti rinkimų komisijai skaičiuojant balsus ir pildant šiame įstatyme nustatytus dokumentus. Rinkimų stebėtojas, nustatęs, kad rinkimų komisijos nariai, rinkėjai ar kiti asmenys galbūt pažeidžia šį įstatymą, turi teisę kreiptis į atitinkamos rinkimų komisijos pirmininką, komisijos narius, kad šie pažeidimai būtų pašalinti. 9. Rinkimų stebėtojai neturi teisės daryti įtakos rinkimų komisijų ir atskirų komisijos narių darbui ir tuo trikdyti jų veiklą bei rinkimų procesą, vykdyti rinkimų agitaciją. Už rinkimų stebėtojo pasirengimą vykdyti rinkimų stebėtojo veiklą atsako jį pasiūlęs subjektas“;

7.2.3. 93 straipsnis – „1. Rinkimų galutinius rezultatus, išnagrinėjusi visus skundus ir nustačiusi visus rinkimų rezultatus apygardoje, taip pat ir rinkėjų, balsavusių užsienyje ir laivuose balsus, nustato VRK. Rinkimų galutinių rezultatų nustatymu rinkimų apygardoje yra laikomas ir šio įstatymo 91 straipsnio 1 dalyje nustatytais pagrindais priimtas VRK sprendimas. 2. Rinkimų galutinius rezultatus ne vėliau kaip per 7 dienas nuo balsavimo daugiamandatėje rinkimų apygardoje ir pirmajame rinkimų ture vienmandatėse rinkimų apygardose dienos oficialiai skelbia VRK. Jei renkant naują Seimą yra rengiamas pakartotinis balsavimas, rinkimų galutiniai rezultatai daugiamandatėje rinkimų apygardoje bei tose vienmandatėse rinkimų apygardose, kuriose buvo rengiamas pakartotinis balsavimas, oficialiai skelbiami ne vėliau kaip per 7 dienas nuo pakartotinio balsavimo dienos. Rinkimų galutinius rezultatus VRK skelbia savo interneto svetainėje. [...]“.

7.3. Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ):

7.3.1. 3 straipsnis – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. [...]; 5) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo

subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį [...];“

7.3.2. 4 *straipsnis* – „1. Viešojo administravimo subjektų sistemą sudaro valstybinio administravimo subjektai, regioninio administravimo subjektai ir savivaldybių administravimo subjektai. 2. Valstybinio administravimo subjektai yra kolegialios ar vienasmenės valstybės institucijos, biudžetinės įstaigos, išlaikomos iš valstybės biudžeto asignavimų ir kitų valstybės pinigų fondų lėšų [...] šio įstatymo nustatyta tvarka įgalioti atlikti viešąjį administravimą. [...]“;

7.3.3. 11 *straipsnis* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. 2. Prašymas ar skundas gali būti pateiktas per E. pristatymo sistemą, kitomis elektroninių ryšių priemonėmis, paštu, kreipiantis asmeniškai arba per atstovą. [...]. 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: 1) nėra galimybės prašymą ar skundą teikiantį asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumo; 2) jis grindžiamas akivaizdžiai tikrovės neatitinkančiais faktais arba jeigu jo turinys nekonkretus ir nesuprantamas ir dėl to viešojo administravimo subjektas negali tokio prašymo ar skundo išnagrinėti; 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; 4) paaiškėja, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija ar teismas; 5) nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai; 6) prašymas ar skundas viešojo administravimo subjektui pateiktas ne pagal kompetenciją. [...]“

7.4. *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo (TGII):*

7.4.1. 2 *straipsnis* – „2. Šis įstatymas netaikomas: [...] 6) dokumentų, kurių teikimas nėra draudžiamas, daliai, kurių sudaro asmens duomenys, kurių pakartotinis naudojimas nėra suderinamas su norminiais teisės aktais, susijusiais su asmens duomenų tvarkymu; [...]“;

7.4.2. 4 *straipsnis* – „1. Institucijos privalo teikti pareiškėjams [...] dokumentus, išskyrus šio įstatymo ir kitų įstatymų nustatytus atvejus. [...]“;

7.4.3. 6 *straipsnis* – „1. Institucija, teikdama dokumentus, vadovaujasi šiais principais: 1) *dokumentų išsamumo* – pareiškėjui turi būti pateikti visi pagal teisės aktus teiktini jo prašymo turinį atitinkantys dokumentai; 2) *dokumentų tikslumo* – pareiškėjui teikiami dokumentai turi atitikti institucijos disponuojamus dokumentus; 3) *teisėtumo* – institucijos veiksmai teikiant dokumentus grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais norminiais teisės aktais; [...] 5) *pagalbos* – pareiškėjams teikiama pagalba įgyvendinant teisę gauti dokumentus; 6) *dokumentų prieinamumo* – sudaromos palankios sąlygos pareiškėjams naudoti dokumentus neatsižvelgiant į jų veiklos tikslus ir teisinę formą, o prireikus nustatomos tik būtinausios teisinės, techninės ir (arba) finansinės dokumentų teikimo pareiškėjams sąlygos; [...]“;

7.4.4. 12 *straipsnis* – „1. Pareiškėjas, norėdamas gauti dokumentus, kreipiasi į instituciją ir pateikia prašymą. Prašyme nurodo, kokius dokumentus ir kokiu būdu pageidauja gauti, [...]. 2. Prašymai gali būti teikiami tiesiogiai, pareiškėjui atvykus į instituciją, siunčiami paštu arba teikiami elektroninėmis priemonėmis, jeigu yra galimybė nustatyti pareiškėjo tapatumą. Prašymai, išskyrus žodinius prašymus, registruojami, tvarkomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka. [...]. 5. Visi raštu, įskaitant elektroninę formą, institucijai pateikti prašymai turi būti pasirašyti pareiškėjo [...]“;

7.4.5. 15 *straipsnis* – „1. Institucija atsisako pateikti pareiškėjui dokumentus, jeigu: 1) tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti; 2) prašomi dokumentai yra paskelbti institucijos interneto svetainėje, visuomenės informavimo priemonėse,

taip pat naudojant elektronines priemones; tokiu atveju per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos pareiškėjui nurodomas jų paskelbimo šaltinis; 3) pagal pareiškėjo prašymą reikėtų specialiai adaptuoti, apdoroti ar kitaip perdirbti dokumentus ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis; [...]. 2. Jeigu institucija nustato šio straipsnio 1 dalyje nurodytus atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui pagrindus, ji per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos priima sprendimą dėl atsisakymo pateikti dokumentus pareiškėjui. Nustačiusi, kad yra pagrindas atsisakyti pateikti jam dokumentus, institucija kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo apie tai privalo pranešti pareiškėjui, nurodyti teisinį pagrindą ir informuoti apie šio sprendimo apskundimo tvarką. [...];“

7.4.6. 22 *straipsnis* – „Pareiškėjas turi teisę apskusti institucijos veiksmą ar neveikimą, susijusį su šiame įstatyme nustatytos informacijos teikimu ir dokumentų teikimu pakartotiniam naudojimui, Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

7.5. *Dokumentų ir archyvų įstatyme* nustatyta:

7.5.1. 10 *straipsnis* – „1. Valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės veiklos dokumentai turi būti efektyviai valdomi ir prieinami jos pačios ir kitų asmenų poreikiams tenkinti, apsaugoti nuo sugadinimo, praradimo, neteisėto naudojimo, pakeitimo, sunaikinimo. Už valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės dokumentų valdymo organizavimą teisės norminių aktų nustatyta tvarka atsako tos institucijos, įstaigos ar įmonės vadovas ar kitas tos institucijos, įstaigos ar įmonės įgaliotas asmuo (toliau – vadovas). 2. Valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės vadovas privalo: 1) nustatyti institucijos, įstaigos ar įmonės veiklos dokumentų registrus ir (ar) nurodyti jos naudojamus registrus, valstybės informacines sistemas ar kitas informacines sistemas, kuriuose registruoti dokumentai nėra registruojami institucijos, įstaigos ar įmonės veiklos dokumentų registruose, ir kitus apskaitos dokumentus; 2) paskirti už veiklos dokumentų registravimą, tvarkymą, apskaitą, saugojimą ir naikinimą atsakingus asmenis ir nustatyti jų įgaliojimus. [...]. 5. Valstybės įgalioti asmenys veiklos dokumentų valdymą organizuoja šio ir įgaliojimus suteikiančių įstatymų nustatyta tvarka tiek, kiek jie neprieštaruoja šiam Įstatymui. [...];“

7.5.2. 11 *straipsnis* – „1. Dokumentai turi būti rengiami laikantis teisės norminiuose aktuose atitinkamiems dokumentams nustatytų reikalavimų. 2. Valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių vykdant teisės norminių aktų nustatytus įgaliojimus ir veiklą sudaryti ir gauti dokumentai turi būti užregistruoti dokumentų registruose arba nurodytuose naudojamuose registruose, valstybės informacinėse sistemose ar kitose informacinėse sistemose, susisteminti pagal institucijos, įstaigos ar įmonės dokumentacijos planą, sutvarkyti ir įtraukti į apskaitą. [...]. 4. Dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos bendruosius reikalavimus nustato Lietuvos vyriausiasis archyvaras.“

8. Kiti teisės aktai:

8.1. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) nustatyta:

8.1.1. „25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytų terminų“;

8.1.2. „35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: [...] 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys“;

8.1.3. „38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas. [...]“

8.2. *VRK 2020-01-28 sprendimu Nr. Sp-11 (2021-01-08 sprendimo Sp-60 redakcija) patvirtintame Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos reglamente* (toliau vadinama – Reglamentas) nustatyta:

8.2.1. „1. Reglamentas nustato VRK darbo organizavimo, [...] posėdžių šaukimo ir procedūrų juose tvarką, prašymų bei skundų nagrinėjimo, sprendimų priėmimo [...]“;

8.2.2. „48. VRK, priėmusi protokolinį sprendimą, posėdžio metu gali pašalinti iš posėdžių salės asmenis, kliudančius jai dirbti“;

8.2.3. „65. Asmenų ir institucijų prašymai, pranešimai ir skundai, adresuoti VRK, VRK pirmininkui [...], nagrinėjami vadovaujantis rinkimų [...] VRK, VAĮ ir kitais teisės aktais“;

8.2.4. „66. VRK jos kompetencijai priskirtą skundą išnagrinėja ir sprendimą priima per 3 mėnesius nuo skundo Komisijoje gavimo dienos. Apie priimtą sprendimą pareiškėjas informuojamas per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos“;

8.2.5. „68. Visi VRK gaunami prašymai, pranešimai ir skundai bei kiti dokumentai registruojami Sekretoriате ir ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo jų gavimo dienos įkeliami į VRK elektroninę dokumentų valdymo sistemą“;

8.2.6. „70. Asmenų skundai gali būti pateikiami žodžiu (telefonu ar tiesiogiai asmeniui atvykus į VRK), raštu ar elektroniniu būdu. Žodiniai skundai priimami tik tokie, kuriuos galima išspręsti iš karto, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar VRK interesų. Prireikus asmeniui sudaroma galimybė išdėstyti skundą raštu“;

8.2.7. „73. Asmenų ir institucijų prašymus dėl informacijos pateikimo, gavimo ir pan., nesusijusius su konkrečiu asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu ar teisės aktuose nustatytų reikalavimų pažeidimu, VRK pirmininko pavedimu nagrinėja ir atsakymus pateikia Sekretoriatas. Parengti atsakymai įkeliami į VRK elektroninę dokumentų valdymo sistemą ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo jų parengimo“;

8.2.8. „74. Asmenų ir institucijų skundai, kuriuose nurodoma informacija apie galimą teisės aktų pažeidimą, jeigu tokių skundų nagrinėjimas nėra reglamentuotas specialiose rinkimų įstatymų normose, nagrinėjami Reglamente nustatyta tvarka. [...]“

8.3. *Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-07-04 įsakymu Nr. V-117 patvirtintose Dokumentų rengimo taisyklėse* (Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2019-08-30 įsakymo Nr. VE-41 redakcija; toliau vadinama – Taisyklės-1) nustatyta:

8.3.1. „8. Dokumentuose, kuriuose tekstas dėstomas raštu (toliau – rašytiniai dokumentai), struktūros elementai, kai jie nurodomi turinyje, užfiksuojami atsižvelgiant į šių taisyklių 1 ir 2 prieduose nustatytus reikalavimus.“ (Taisyklių-1 2 priede (įstaigos siunčiamų dokumentų struktūros elementų išdėstymo scheme) nustatyta, kad turi būti nurodyta „Gauto dokumento nuoroda“);

8.3.2. „10. Pagrindiniai dokumento metaduomenys yra šie: [...] 10.3. dokumento data; 10.4. dokumento registracijos numeris; [...]“;

8.3.3. „13. *Dokumento data* laikoma jo registravimo data. [...]“;

8.3.4. „14. *Dokumento registracijos numeris* – dokumento unikalus numeris, suteiktas įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens (toliau – įstaigos vadovo) nustatyta tvarka. Dokumento registracijos numerį sudaro skaičių ir (ar) raidžių junginys, kuris patvirtina dokumento sudarymo ar gavimo faktą. [...]“;

8.3.5. „25. Rašytinis dokumentas gali turėti ir papildomų metaduomenų, tokių kaip: [...] 25.5. gauto dokumento nuoroda; [...]“;

8.3.6. „32. *Gauto dokumento nuoroda* rašoma atsakomuosiuose dokumentuose. Jei gauto dokumento nuoroda dėstoma turinyje, ją sudaro žodis „Į“, dokumento, į kurį atsakoma, data ir jam suteiktas sudarytojo registracijos numeris, pvz., Į 2019-05-22 Nr. AK-847. Jei šių duomenų nėra, kartu su žodžiu „Į“ pateikiama kita dokumento informacija (dokumento gavimo data, dokumento rūšis ar kt.), pvz., Į 2019-07-11 gautą prašymą“;

8.3.7. „64. Dokumentai registruojami ir tvarkomi pagal Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklių reikalavimus.“

8.4. *Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011-07-04 įsakymu Nr. V-118 patvirtintose Dokumentų tvarkymo ir apskaitos taisyklėse* (Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2019-12-12 įsakymo Nr. VE-68 redakcija; toliau vadinama – Taisyklės-2) nustatyta:

8.4.1. „3. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos: [...] 3.5. *Dokumento registravimas* – dokumento įtraukimas į apskaitą, suteikiant jam unikalų numerį. [...]“;

8.4.2. „9. Įstaigos parengti ir gauti su jos veikla susiję dokumentai turi būti užregistruoti dokumentų registruose ar naudojamose informacinėse sistemose, suteikiant jiems registracijos numerį. Registracijos numeris dokumentų registruose suteikiamas iš eilės“;

8.4.3. „10. Dokumentai įstaigoje registruojami vieną kartą – paprastai tą dieną, kai jie gaunami, pasirašomi ar patvirtinami, jei kiti teisės aktai nenustato kitaip. Jei dokumentų registravimas vykdomas automatizuotu būdu, dokumentai registruojami tą parą, kai jie gaunami, pasirašomi ar patvirtinami. [...]“;

8.4.4. „12. Registruojant įstaigos sudarytus dokumentus, užfiksuojamas dokumento registracijos numeris ir kiti metaduomenys: dokumento data, dokumento pavadinimas (antraštė). Registruojant siunčiamus dokumentus, be šių elementų, nurodomas gavėjas, kuriam siunčiamas ar perduodamas dokumentas. Registruojant gautus dokumentus, užfiksuojama dokumento gavimo data ir registracijos numeris, taip pat gauto dokumento sudarytojo pavadinimas, dokumento data, registracijos numeris ir dokumento pavadinimas (antraštė)“;

8.4.5. „17. Visa įstaigos gauta korespondencija priimama ir paskirstoma įstaigos vadovo nustatyta tvarka. [...]“;

8.4.6. „19. Užregistruoti gauti dokumentai įstaigos vadovo nustatyta tvarka perduodami užduočiai suformuluoti ir (ar) vykdyti.“

Skundo tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

9. LVAT praktika:

9.1. *2007-11-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵-990/2007* – „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Priešingu atveju viešojo administravimo paslaugų vartotojui gali kilti neaiškumų, kaip ir koku būdu jis (paslaugų vartotojas) turi elgtis, siekdamas gauti kokybišką viešąją paslaugą.“

9.2. *2007-11-19 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴-1052/2007* – „Viešojoje teisėje veikiantys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas.“

9.3. *2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012*) – „[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (LVAT 2005-05-31 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...]. VAI 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo

administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

9.4. 2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013 – „Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikiama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir VAI, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

9.5. 2014-05-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A261-610/2014 – „[...] viešojo administravimo subjektas, bet koku būdu gavęs informaciją apie galbūt padarytus pažeidimus, pagal savo kompetenciją turi patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją nuostatų bei kitų teisės aktų nustatytu būdu. Tačiau tai nereiškia, kad VAI, kitų šiam ginčui aktualių teisės aktų taikymo požiūriu atsakovas privalo veikti taip, kaip to prašo besikreipiantys į juos asmenys [...].“

9.6. 2016-02-22 nutartis 2016-02-22 administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016 – „[...] atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų. [...].“

Tyrimo išvados

10. Apibendrinus Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes (pažymos 2 ir 3 paragrafai), konstatuotina, kad jis Seimo kontrolieriui skundžiasi tuo, jog VRK pareigūnai netinkamai nagrinėjo jo prašymus (skundus), nepateikė jo prašomos informacijos (dokumentų), „Pirmininkė toliau biurokatiškai atsirašinėja, nevykdo savo pareigų, Pareiškėjas tebėra ignoruojamas“:

10.1. Prašymas-1, Prašymas-2 ir Prašymas-3 („sudaryti sąlygas stebėti, kaip organizuojamas ir vyksta balsavimas rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje, bet nepateikusių VRK nustatytos formos rinkėjo prašymą balsuoti namuose“). Pareiškėjas pažymėjo, kad šie prašymai „buvo ignoruoti, nepateikiant jokio atsakymo į juos, ir sąlygos stebėti kaip vyksta rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje, balsavimas nebuvo sudarytos“ (pažymos 2.1 ir 5.1–5.3 punktai);

10.2. Prašymas-4 pateikti paaiškinimus, „kaip tas pats asmuo gali balsuoti du kartus“ (Pareiškėjas po išankstinio tiesioginio balsavimo kitą dieną nuotoliniu būdu užsiregistravo balsuoti dar kartą ir VRK kompiuterinė sistema suteikė galimybę balsuoti 2 antrą kartą; prieš tai Pareiškėjas buvo atvykęs į VRK, „tačiau į VRK nebuvo įleistas, o išsiaiškinti telefonu, esančiu prie VRK įėjimo“ nepavyko; pažymos 2.2 ir 5.4 punktai);

10.3. Prašymas-5 „Dėl rinkimų duomenų klastojimo ir klastojimo galimybių“. Pareiškėjas pažymėjo, kad „VRK atsirašinėjimo laiškuose nebuvo paaiškinimo kaip ir kodėl bendras rinkėjų skaičius gali kisti atbuline data ir kokuose VRK posėdžių protokoluose įrašyta, kad keičiamas rinkėjų skaičius atbuline data“ (pažymos 2.3 ir 5.5 punktai);

10.4. Prašymas-6 / Skundas-1 „Dėl galutinių rezultatų paskelbimų, neišnagrinėjus skundų dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų“ (negavus informacijos apie VRK posėdyje išnagrinėtą Prašymą-5; ir kartotinis Prašymas-8 / Skundas-3. Pareiškėjas pažymėjo: „Į šį skundą VRK pateikė biurokatinio atsirašinėjimo“ Atsakymą-1, bet nepateikė šio „skundo nagrinėjimo protokolą“, Atsakyme-1 „nurodoma, kad, neva, vienmandatėse rinkimų apygardose nebuvo gauta jokių skundų, nors Pareiškėjo skundas apima visas LR rinkimų apylinkes, įskaitant ir tris kuriose tuo metu jau buvo paskelbti galutiniai rinkimų rezultatai po pirmojo rinkimų turo“ (pažymos 2.4 ir 5.6 punktai);

10.5. Prašymas-7 / Skundas-2 „Dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų skundų nagrinėjimo eiliškumo“ (kito asmens vėlesnis nei Pareiškėjo Prašymas-5 / Skundas-1 išnagrinėtas pirmiau; pažymos 2.5 ir 5.7 punktai);

10.6. Prašymai-9–12 (kartotiniai skundai ir prašymai pateikti skundų nagrinėjimo

protokolus). Pareiškėjas pažymėjo, kad „nei protokolų, nei išrašų iš posėdžių protokolų Pareiškėjas nesulaukė“, „vilkinta priimti sprendimus ir tik po rinkimų“ pateiktas neaiškus, nepagrįstas Atsakymas-2“ – „eilinis atsirašinėjimo laiškas“ (pažymos 2.6, 5.8–5.12 punktai).

11. Apibendrinus šiam tyrimui aktualų teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką (pažymos 6–8 paragrafai) pažymėtina, kad vadovaujantis / remiantis:

11.1. *Istatymu (pažymos 7.1 punktas, SRĮ (pažymos 7.2 punktas) ir Reglamentu (pažymos 8.2 punktas):*

11.1.1. VRK savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Įstatymu, SRĮ ir kitais įstatymais bei teisės aktais, VRK veikla grindžiama teisėtumo, nepriklausomumo, kolegialumo, viešumo ir nešališkumo principais. VRK, įgyvendindama savo funkcijas ir priimdama sprendimus jos kompetencijai priklausančiais klausimais, yra nepriklausoma, jokia valstybės institucija ar pareigūnas negali duoti privalomų nurodymų dėl VRK kompetencijai priklausančių klausimų sprendimo, valstybės institucijoms, pareigūnams, piliečiams draudžiama kištis į VRK veiklą organizuojant ir vykdant rinkimus.

VRK, organizuodama ir vykdydama rinkimus, užtikrindama, kad rinkimai vyktų remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir įstatymuose įtvirtintais demokratinių rinkimų principais, turi nagrinėti skundus ir priimti sprendimus dėl rinkimų komisijų sprendimų, nustatyti ir skelbti rinkimų galutinius rezultatus, pripažinti rinkimų rezultatus negaliojančiais, jeigu jų metu buvo suklastoti rinkimų dokumentai ar padaryti kiti neteisėti veiksmai, turėję esminės įtakos rinkimų rezultatams, prižiūrėti, kaip vykdomas SRĮ ir kt. įstatymai; VRK, vykdydama rinkimus, taip pat atlieka daugiamandatės apygardos rinkimų komisijos funkcijas, skelbia pakartotinį balsavimą vienmandatėje rinkimų apygardoje. VRK neturi teisės aiškinti SRĮ nuostatų;

11.1.2. VRK išduoda rinkimų stebėtojų pažymėjimus stebėti rinkimus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Rinkimų stebėtojai gali būti rinkėjai, kuriuos pasiūlė, pvz., VRK pagal pateiktus prašymus ir kt. (prašymai dėl rinkimų stebėtojų registravimo turi būti pateikti iki išankstinio balsavimo dienos). Rinkimų stebėtojas, nustatęs, kad rinkimų komisijos nariai, rinkėjai ar kiti asmenys galbūt pažeidžia SRĮ, turi teisę kreiptis į atitinkamos rinkimų komisijos pirmininką, kad šie pažeidimai būtų pašalinti, rinkimų stebėtojai neturi teisės daryti įtakos rinkimų komisijų ir atskirų komisijos narių darbui ir tuo trikdyti jų veiklą bei rinkimų procesą, vykdyti rinkimų agitaciją. Už rinkimų stebėtojo pasirengimą vykdyti rinkimų stebėtojo veiklą atsako jį pasiūlęs subjektas. VRK gali panaikinti rinkimų stebėtojo registravimą;

11.1.3. VRK nustato rinkimų galutinius rezultatus, išnagrinėjusi visus skundus ir nustačiusi visus rinkimų rezultatus apygardoje;

11.1.4. VRK (kaip kolegiali institucija) jos kompetencijai (pvz., dėl rinkimų balsų skaičiavimo rezultatų, galutinių rinkimų ir referendumo rezultatų nustatymo) priklausančius klausimus svarsto ir sprendimus priima kolegialiai savo posėdžiuose. VRK sprendimus pasirašo VRK pirmininkas, juos pakeisti arba panaikinti gali tik pati VRK arba teismas (VRK sprendimai gali būti skundžiami įstatymų nustatyta tvarka);

11.1.5. VRK gali uždrausti bet kam įeiti į VRK sekretoriato darbuotojų darbo, dokumentų saugojimo patalpas, jeigu būtina užtikrinti netrikdomą šių darbuotojų darbą, apsaugoti rinkimų ir referendumo dokumentus. VRK, priėmusi protokolinį sprendimą, posėdžio metu gali pašalinti iš posėdžių salės asmenis, kliudančius jai normaliai dirbti;

11.1.6. VRK sprendimai ar kita jos veika per 5 dienas po sprendimo priėmimo, bet ne vėliau kaip iki balsavimo pabaigos, gali būti apskūsti LVAT (rinkimų stebėtojas rinkimų komisijos sprendimą, priimtą iki balsavimo pabaigos, ar kitą jos veiką gali apskūsti apygardos rinkimų komisijos – VRK, VRK – LVAT; skundai, paduoti nesilaikant nustatytos tvarkos, nenagrinėjami);

11.1.7. VRK turi sekretoriatą, kuriame dirba valstybės tarnautojai, VRK pirmininkas organizuoja VRK darbą, vadovauja rengiant VRK svarstyti teikiamus klausimus, šaukia VRK posėdžius ir jiems pirmininkauja, vadovauja VRK sekretoriato darbui ir kt.;

11.2. *VAĮ (pažymos 7.3. punktas), TGIĮ (pažymos 7.4 punktas), Reglamentu (pažymos 8.2 punktas), Prašymų nagrinėjimo taisyklėmis (pažymos 8.1 punktas) bei teismų praktika (pažymos 9.1–9.6 punktai):*

11.2.1. vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, VRK yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).

VRK, priimdama sprendimą dėl konkretaus Pareiškėjo prašymo (skundo), turėjo veikti paisydama pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir VAI, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms;

11.2.2. be to, Pirmininkė, nagrinėdama Pareiškėjo prašymus, skundus VAI nustatyta tvarka, turėjo:

11.2.2.1. savo veiklą grįsti VAI principų reikalavimais: ***išsamumo (į kiekvieną prašymą atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydama visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindama prašymo turinį), nepiktnaudžiavimo valdžia (draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta, tikslų), objektyvumo (oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs), skaidrumo (viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus);***

11.2.2.2. veikdama įstatymų suteiktų įgaliojimų (kompetencijos) ribose (visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas), gavusi Pareiškėjo pateiktą informaciją apie galbūt padarytus teisės aktų pažeidimus, turėjo patikrinti tokią informaciją, ją įvertinti ir reaguoti į ją teisės aktų nustatytu būdu (VRK neprivalo veikti būtent taip, kaip to prašo Pareiškėjas);

11.2.2.3. nagrinėti gautus prašymus, skundus, vadovaudamasi Prašymų nagrinėjimo taisyklėse bei Reglamente nustatyta tvarka:

1) visus VRK gautus Pareiškėjos prašymus, skundus turėjo registruoti Sekretoriato (priimti tik tuos žodinius skundus, kuriuos galima išspręsti iš karto, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar VRK interesų);

2) Pirmininkės pavedimu Sekretoriatas turėjo išnagrinėti Pareiškėjo prašymus dėl informacijos pateikimo ir pan., nesusijusius su konkretaus asmens teisėtų interesų ir teisių pažeidimu ar teisės aktuose nustatytų reikalavimų pažeidimu, ir pateikti atsakymus Pareiškėjui;

3) VRK (kolegialiai) turėjo išnagrinėti Pareiškėjo skundus, kuriuose nurodoma informacija apie galimą teisės aktų pažeidimą Reglamente nustatyta tvarka, jeigu tokių skundų nagrinėjimas nėra reglamentuotas specialiose rinkimų įstatymų normose, t. y., dėl tolesnio visų gautų skundų nagrinėjimo pobūdžio VRK sprendžia posėdžio metu. ***Šiuo atveju skundų dėl galimų pažeidimų Rinkimų metu pateikimo tvarka nustatyta SRĮ*** (žr. pažymos 11.2.1 papunktis), ***todėl Reglamente nustatyta tvarka dėl skundų nagrinėjimo VRK posėdžiuose netaikytina;***

4) Pareiškėjo prašymai (Pirmininkės sprendimu) arba skundai (VRK sprendimu) galėjo būti nenagrinėti, pvz., jeigu jie būtų grindžiami akivaizdžiai tikrovės neatitinkančiais faktais, būtų paaiškėję, kad dėl to paties klausimo VRK jau yra pateikusi Pareiškėjui atsakymą arba priėmusi sprendimą ir Pareiškėjas nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio VRK atsakymo pagrįstumu ar ginčyti priimtą sprendimą, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti teismas ir kt.;

5) VRK atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie Pareiškėjo

prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis Pareiškėjas turėjo būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką;

6) VRK atsakymus Pareiškėjui į jo prašymus turėjo parengti atsižvelgiant į prašymų turinį, t. y., **į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją (šiuo atveju – dėl VRK posėdžių protokolų pateikimo) atsakyti pateikiant prašomą informaciją TGIĮ nustatyta tvarka arba nurodyti atsisakymo tai padaryti priežastis**; į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakyti pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodyti atsisakymo tai padaryti priežastis, į kitus prašymus – atsakyti laisva forma arba nurodant atsisakymo tai padaryti priežastis;

11.2.2.4. nagrinėdama Pareiškėjo prašymus, susijusius su dokumentų (VRK posėdžių protokolų, jų išrašų) pateikimu (VRK posėdžių protokolų, jų išrašų):

1) turėjo vadovautis ir TGIĮ reikalavimais, t. y., suteikti Pareiškėjui pagalbą įgyvendinant jo teisę gauti dokumentus (pagalbos principas), sudaryti palankias sąlygas Pareiškėjui naudoti dokumentus (dokumentų prieinamumo principas) ir pateikti Pareiškėjui visus jo prašomus dokumentus, jeigu VRK jais disponuoja (dokumentų tikslumo principas), **VRK veiksmai teikiant dokumentus / jų neteikiant turi būti grindžiami TGIĮ ir kitais įstatymais arba kitais norminiais teisės aktais**;

2) **galėjo atsisakyti pateikti Pareiškėjui dokumentus, jeigu Pareiškėjas pakartotinai prašo tų pačių dokumentų, kurie jam jau buvo pateikti, prašomi dokumentai yra paskelbti VRK interneto svetainėje** (tokiu atveju Pareiškėjui turėjo būti nurodytas jų paskelbimo šaltinis).

Jeigu VRK nustato pirmiau nurodytus atsisakymo pateikti Pareiškėjui dokumentus pagrindus, ji per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo VRK dienos turi priimti sprendimą dėl atsisakymo pateikti dokumentus Pareiškėjui. **Nustačiusi, kad yra pagrindas atsisakyti pateikti jam dokumentus, VRK kitą darbo dieną nuo sprendimo priėmimo apie tai privalo pranešti Pareiškėjui, nurodyti teisinį pagrindą**;

11.2.3. VRK veikla, nagrinėjant Pareiškėjo prašymus, skundus, turėjo būti **aiški, nedviprasmiška (priešingu atveju Pareiškėjui galėjo kilti neaiškumų, kaip ir kokių būdu jis turėtų elgtis, siekdamas gauti kokybišką VRK atsakymą į jo prašymus, skundus)**.

11.2.4. tuo atveju, jeigu VRK savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė Pareiškėjui tinkamą atsakymą (atsakymus), tai, kad Pareiškėjo netenkina atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog patys VRK atsakymai yra nemotyvuoti ir neteisėti bei neatitinkantys VAĮ nuostatų;

11.3. *Dokumentų ir archyvų įstatymu (pažymos 7.5 punktas), Taisyklėmis-1 (pažymos 8.3 punktas) ir Taisyklėmis-2 (pažymos 8.4 punktas):*

11.3.1. VRK veiklos dokumentai **turi būti efektyviai valdomi ir prieinami jos pačios ir kitų asmenų (šiuo atveju – Pareiškėjo, Seimo kontrolierių) poreikiams tenkinti (pvz., objektyviam ir išsamiam skundo dėl VRK veiklos nagrinėjimui)** ir kt. Už VRK dokumentų valdymo organizavimą teisės norminių aktų nustatyta tvarka atsako tos VRK vadovas;

11.3.2. VRK dokumentai turi būti rengiami laikantis teisės norminiuose aktuose atitinkamiems dokumentams nustatytų reikalavimų, VRK sudaryti ir gauti dokumentai turi būti užregistruoti dokumentų registruose, valstybės informacinėse sistemose ar kitose informacinėse sistemose, įtraukti į apskaitą. Dokumentų rengimo, tvarkymo ir apskaitos bendruosius reikalavimus nustato Lietuvos vyriausiasis archyvaras;

11.3.3. tik užregistruoti VRK gauti dokumentai VRK vadovo nustatyta tvarka turėtų būti perduodami užduočiai suformuluoti ir (arba) vykdyti;

11.3.4. VRK **atsakymuose Pareiškėjui turėjo būti nurodyta gauto dokumento nuoroda** (pvz., „Į 2020-10-09 gautą prašymą“).

12. **Nagrinėjamu atveju**, pagal šio tyrimo metu gautus duomenis ir paaiškinimus (analizė gali turėti paklaidų, nes Pareiškėjas ir VRK kai kuriais atvejais nurodė skirtingus tos pačios dienos Pareiškėjo prašymus, skundus, skirtingas aplinkybes dėl prašymų, skundų išnagrinėjimo, Pareiškėjo

prašymų, skundų turinys kartojasi, ne visuose VRK pateiktuose Pareiškėjo prašymuose, skunduose yra nurodyti jų gavimo VRK registracijos numeriai, kai kuriuose VRK atsakymuose nurodyta tik tai, į kurios datos Pareiškėjo prašymus atsakoma, kituose – tik Pareiškėjo prašymų registracijos numeriai, ir kt.; pažymos 1–6 paragrafai):

12.1. atsižvelgus į 2020-10-19 Atsakymo turinį, konstatuotina, kad VRK galimai pateikė Pareiškėjui atsakymą į jo prašymus dėl asmenų „saviizoliacijoje esančių ir nepareiškusių pageidavimo dalyvauti rinkimuose asmens kodų“ sąrašo pateikimo („Minėtu raštu VRK atsisakė išduoti rinkėjų asmens kodus ir nurodė tokio atsisakymo motyvus“; pažymos 6.1 punkto lentelės 5 dalis), nors Pareiškėjas Skunde SK nurodo, kad 2020-10-09 Prašymas-1, 2020-10-10 Prašymas-2 ir 2020-10-11 Prašymas-3 (kuriuose buvo prašoma pateikti asmenų „saviizoliacijoje esančių ir nepareiškusių pageidavimo dalyvauti rinkimuose asmens kodų sąrašą“) „buvo ignoruoti, nepateikiant jokio atsakymo į juos, ir sąlygos stebėti, kaip vyksta rinkėjų, turinčių būti saviizoliacijoje, balsavimas nebuvo sudarytos“. Pažymėtina, kad Pareiškėjas gavo šį Atsakymą, nes dėl jo pateikė VRK savo nuomonę 2020-10-21 raštu (pažymos 2.1, 5.1 punktai, 6.1 punkto lentelės 5 dalis).

Tačiau pastebėtina, kad VRK Atsakyme nepagrįstai:

12.1.1. nesilaikant Prašymų nagrinėjimo taisyklių reikalavimų, nenurodyta atsisakymo įgyvendinti Pareiškėjo prašymą apskundimo tvarka (Pirmininkės sprendimas atsisakyti pateikti informaciją, grindžiant asmens duomenų apsaugos reikalavimais (Atsakymas), galėjo būti apskūstas Valstybinei asmens duomenų apsaugos inspekcijai arba teismui);

12.1.2. nenurodytos gauto dokumento nuorodos, t. y., VRK nepagrįstai Atsakyme nenurodė, į kuriuos konkrečius Pareiškėjo prašymus atsakoma. Dėl šios aplinkybės VRK veikla, nagrinėjant Pareiškėjo Prašymą-1, Prašymą-2 ir Prašymą-3, nebuvo aiški, t. y., Pareiškėjui pagrįstai galėjo kilti abejonių dėl šių jo prašymų nagrinėjimo tvarkos atitikimo teisės aktų reikalavimams;

12.2. įvertinus 2020-10-22 Atsakymo-3 turinį (pažymos 6.1 punkto lentelės 3 dalis), konstatuotina, kad:

12.2.1. Pirmininkė galimai pateikė Pareiškėjui atsakymą į jo Prašymo-4 (galimai pateiktas tik Pirmininkės e-adresu; pažymos 5.2 punktas) dalį *dėl galimybės balsuoti antrą kartą* kartu su atsakymu į Prašymą-5 (kuriame taip pat buvo keltas šis klausimas), tačiau nepagrįstai:

1) neišnagrinėjo Prašymo-4 pagal visą jo turinį, t. y., nepatikrino ir nepaiškino aplinkybių dėl Pareiškėjo neįleidimo į VRK patalpas (šio tyrimo metu pateikti paaiškinimai tik dėl pateikimo į VRK patalpas bendros tvarkos; pažymos 6.4 punktas); nenurodė konkrečių Pažymėjimo paėmimo iš Pareiškėjo motyvų (nenurodė faktinių aplinkybių bei konkrečių teisės aktų nuostatų, kuriomis buvo pagrįstas toks Pirmininkės sprendimas);

2) nenurodė, kad atsakoma į Prašymą-4.

Taigi, dėl šių aplinkybių VRK veikla, nagrinėjant Pareiškėjo Prašymą-4, neatitiko išsamumo principo reikalavimų, nebuvo aiški, Pareiškėjui pagrįstai kilo abejonių dėl Prašymo-4 nagrinėjimo / nenagrinėjimo tvarkos atitikimo teisės aktų reikalavimams. Pažymėtina, jog VRK šio tyrimo metu pateikti argumentai, kad „Pareiškėjas daug kartų teikė raštus dėl tų pačių klausimų ir reikalavo atsakymų, nors jam jau buvo atsakyta“ (pažymos 6.3 punktas), vertintini kritiškai, nes nė viename šio tyrimo metu Pareiškėjo gautame VRK atsakyme nėra konstatuota, kad kažkuris Pareiškėjo prašymas nebuvo nagrinėjamas VAI nustatyta tvarka dėl to, kad jis kartotinis (nurodant konkrečią šiuo atveju taikytiną VAI nuostatą);

12.2.2. VRK Atsakymu-3 pateikė Pareiškėjui atsakymą į Prašymą-5 (pažymos 5.3 punktas) pagal jo turinį pateikdama paaiškinimus dėl rinkėjų duomenų, skaičiaus kitimo aplinkybių ir teisinio pagrindo VAI nustatyta tvarka (taip pat pateikti paaiškinimai Atsakyme-5; pažymos 6.1 punkto lentelės 8 dalis);

12.3. išnagrinėjus VRK 2020-10-20 Atsakymo-1 (pažymos 5.4 punktas) turinį, konstatuotina, kad VRK Atsakymu-1 pateikė Pareiškėjui atsakymą į jo 2020-10-18 Prašymą-6 / Skundą-1 (dėl galutinių rezultatų paskelbimų, neišnagrinėjus skundų dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų; pažymos

5.4 punktas), tačiau nepagrįstai, nurodydama, kad, „tvirtinant galutinius rinkimų rezultatus šiose vienmandatėse rinkimų apygardose, nebuvo gauta jokių skundų apie pažeidimus, kurie galėjo turėti įtakos Rinkimų rezultatams“, nepateikė motyvuotų paaiškinimų, kodėl Pareiškėjo skundai nelaikytini skundais dėl pažeidimų, kurie gali turėti įtakos Rinkimų rezultatams, kodėl jie nebuvo svarstomi VRK posėdžiuose.

VRK nepagrįstai Pareiškėjui nepateikė motyvuotų paaiškinimų, kodėl šiuo atveju nebuvo taikytina Reglamente nustatyta skundų nagrinėjimo tvarka (VRK posėdžiuose), ir vadovautasi SRĮ nuostatomis dėl skundų pateikimo tvarkos (pvz., dėl to, kas turi teisę pateikti skundus dėl galimų SRĮ pažeidimo, kam ir kada; šie paaiškinimai pateikti Seimo kontrolieriui šio tyrimo metu; pažymos 6.5 punktas: „Pareiškėjo Pažymėjimas buvo panaikintas 2020-10-11“, taigi, „Pareiškėjas teikti skundų pagal SRĮ 86 straipsnį neturėjo teisinio pagrindo“, visi jo kreipimaisi į VRK po 2020-10-11 turėjo būti išnagrinėti ne SRĮ (VRK posėdžiuose), o VAĮ nustatyta tvarka);

12.4. VRK galimai nepateikė atsakymo į Prašymą-7 / Skundą-2 (pažymos 5.5 punktas; Atsakyme-3 nėra nurodyta, kad atsakoma ir į Prašymą-7 / Skundą-2, nepateikti paaiškinimai, kodėl kitų asmenų skundai, pateikti VRK anksčiau nei Pareiškėjo, yra išnagrinėti VRK posėdyje, o Pareiškėjo skundai neišnagrinėti);

12.5. VRK galimai nepateikė Pareiškėjui atsakymo į 2020-10-29 Prašymą-8 / Skundą-3 (kartotinai dėl VRK 2020-10-18 paskelbtų galutinių rinkimų rezultatų trijose vienmandatėse apygardose atšaukimo, dėl Prašymo-5, Prašymo-7 / Skundo-2 bei 2020-10-16 el. laiško „Dėl atsisakymo registruoti rinkimų stebėtoju“ išnagrinėjimo, dėl SRĮ ir VRK reglamente numatytų VRK posėdžių protokolų arba jų išrašų, kuriose atsispindi, kaip buvo nagrinėjami Pareiškėjo skundai, pateikimo, dėl paaiškinimą, kodėl apie VRK posėdžius, „kai turėjo būti nagrinėjami mano skundai man nebuvo pranešta iš anksto?“; pažymos 5.6 punktas).

Šio tyrimo metu Seimo kontrolieriui buvo pateiktas kitas Pareiškėjo 2020-10-29 prašymas – „Pakartotinis reikalavimas nedelsiant gražinti neteisėtai paimtą Pažymėjimą“, kurio Pareiškėjas Skunde SK nenurodė (pažymos 6.1 punkto lentelės 9 dalis), bei nepateikti konkretūs paaiškinimai dėl atsakymo į 2020-10-29 Prašymą-8 pateikimo Pareiškėjui.

VRK pateikė Pareiškėjui 2020-11-03 Atsakymą-2 į kitą Pareiškėjo 2020-10-29 prašymą, pateikdama motyvuotus paaiškinimus dėl kartotinio Rinkimų stebėtojo pažymėjimo neišdavimo Pareiškėjui, nurodydama, kad VRK pateikė Atsakymą-1 ir Atsakymą-3, tačiau nepagrįstai, nesilaikydama VAĮ, išsamumo principo reikalavimų bei Taisyklių-1 nuostatų:

12.5.1. nenurodė, į kurį iš dviejų Pareiškėjo 2020-10-29 skundų Atsakymu-2 atsako;

12.5.2. nepagrįstai nepaaiškino, kuriais konkrečiais veiksmais arba neveikimu Pareiškėjas galimai pažeidė konkretų įstatymo reikalavimą (dėl kurio buvo atimtas Pažymėjimas) (tai buvo paaiškinta 2020-11-19 Atsakyme-4, tačiau nepaaiškinta, ar Pareiškėjo – Rinkimų stebėjo – registravimo (Pažymėjimo atėmimo) klausimas SRĮ nustatyta tvarka buvo nagrinėjamas VRK kolegialiai; šie klausimai nebuvo nagrinėjami ir teismuose; pažymos 6.7.1–6.7.3 papunktis);

12.5.3. pažymėdama: „Kadangi visi Jūsų prašymai buvo išnagrinėti ir Jums buvo atsakyta raštu, laikytina, kad VRK neturi pagrindo jų nagrinėti iš naujo“, šios išvados išsamiai nemotyvavo, t. y., nenurodė, kokia konkrečia VAĮ nuostata vadovautasi konstatuojant, kad „VRK neturi pagrindo jų nagrinėti iš naujo“.

Be to, VRK nurodo trečią (2020-10-21) Pareiškėjo kreipimąsi „Dėl galutinių rezultatų paskelbimo, neišnagrinėjus skundų dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų“, į kurį, Pirmininkės teigimu, buvo atsakyta Atsakymu-3 (nors pagal turinį atsakyta dėl galimų rinkėjų duomenų klastojimo, nėra dokumento gavimo nuorodos, kurioje būtų nurodyta, kad atsakoma į skundus dėl galutinių rezultatų paskelbimo, neišnagrinėjus skundų dėl pastebėtų rinkimų pažeidimų; pažymos 6.5 punktas);

12.6. VRK ne kartą teikė atsakymus Pareiškėjui „apie skundų nagrinėjimą“ (Atsakymas-1, Atsakymas-3, Atsakymas-6), tačiau visi jie buvo pateikti iki Prašymo-9–Prašymo-12 (dėl jo prašymų, susijusių su VRK posėdžių protokolų, „kuriuose atsispindi kaip buvo nagrinėjami mano skundai: 1. Prašymas-6 / Skundas-1. 2. Prašymas-7 / Skundas-2. 3. Prašymas-8 / Skundas-3“,

pateikimu; pateikimo; pažymos 5.7 punktas), pateikimo VRK, taigi į šiuos prašymus VRK galimai Pareiškėjui atsakymų nepateikė, o pateiktuose atsakymuose nepagrįstai, nesilaikydama VAĮ, išsamumo principo bei TGIĮ reikalavimų:

12.6.1. VRK nepateikė išsamių motyvuotų paaiškinimų Pareiškėjui, kodėl būtent jo skundai nebuvo nagrinėjami VRK posėdžiuose, sudarė prielaidas Pareiškėjui ne vieną kartą teikti tokius pačius prašymus dėl protokolų pateikimo, nes galimai suklaidino jį pateikdama nuorodą, kur Pareiškėjas gali susipažinti su VRK posėdžių protokolais, tačiau aiškiai nepasakydama, kad VRK posėdžių protokolų, kuriuose būtų buvę nagrinėjami Pareiškėjo skundai, nėra, nes Pareiškėjo skundai VRK posėdžiuose nebuvo nagrinėti (skundai neatitiko SRĮ reikalavimų, todėl buvo nagrinėjami VAĮ nustatyta tvarka);

12.6.2. nurodydami, kad atsakymai į Pareiškėjo keliamus klausimus jau buvo pateikti, galimai kartotinio prašymų nenagrinėjimo nemotyvavo atitinkamomis VAĮ nuostatomis dėl prašymų, skundų nenagrinėjimo teisinių pagrindų;

12.6.3. ne kartą atsisakydama pateikti Pareiškėjo prašomus dokumentus, šio atsisakymo nustatyta tvarka atsakymuose Pareiškėjui išsamiai nemotyvavo faktinėmis aplinkybėmis bei TGIĮ nuostatomis;

12.7. be pirmiau nurodytų Taisyklių-1 įgyvendinimo trūkumų VRK veikloje (dėl gauto dokumento nuorodos nenaudojimo), pastebėtini ir kiti VRK veiklos dokumentų tvarkymo galimi trūkumai: kai kuriuose VRK pateiktuose Seimo kontrolieriui Pareiškėjo prašymuose, skunduose (papildomuose paaiškinimuose, gautuose šio skundo tyrimo metu) nėra duomenų apie dokumentų įregistravimą VRK (pvz., pažymos 6.1 lentelės 7, 9, 10, 12 dalys, taip pat nepateikti duomenys ir apie Prašymo-4 registravimą VRK ir kt.).

Dėl pirmiau nurodytų aplinkybių kyla pagrįstų abejonių, ar VRK visi dokumentai valdomi efektyviai, ar sudarytos tinkamos sąlygos juos naudoti tikrinant VRK veiklą, ar jie tvarkomi vadovaujantis Dokumentų ir archyvų įstatymu, Taisyklių-2 nustatyta tvarka, ar visi gauti dokumentai registruojami jų gavimo dieną ir tada perduodami vykdytojui parengti Pareiškėjui atsakymą (pvz., Prašymas-4 galimai nebuvo registruotas, į jį Pareiškėjui nepateiktas atskiras VRK atsakymas ir kt.).

13. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas (pažymos 11 ir 12 paragrafai) pripažintina, kad VRK, nagrinėdama Pareiškėjo prašymus, skundus, nesilaikė konstitucinio valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principo, VAĮ ir kitų teisės aktų reikalavimų (išskyrus pažymos 12.2.2 papunkčio išvadą), taigi pažeidė Pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu Pareiškėjo Skundas SK pripažintinas pagrįstu.

14. Atsižvelgus į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2021-05-18 nutarimu Nr. XIV-320 (įsigaliojo 2021-05-20) patvirtino naujus VRK narius ir VRK pirmininką, kurie nėra susiję su ankstesnės Pirmininkės veikla, nagrinėjant Pareiškėjo prašymus, skundus, rekomendacija kartotinai išnagrinėti neišnagrinėtus arba netinkamai išnagrinėtus Pareiškėjo krepimuisi neteiktina (papildomi VRK paaiškinimai, atsakymai į Pareiškėjo keltus klausimus pacituoti pažymoje), tačiau rekomenduotina naujos sudėties VRK imtis priemonių, kad ateityje VRK veiklos dokumentai būtų tvarkomi ir valdomi, asmenų prašymai bei skundai būtų nagrinėjami įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka (pvz., prireikus, organizuoti VRK sekretoriato darbuotojų mokymai VAĮ, TGIĮ, Prašymų nagrinėjimo taisyklių taikymo klausimais ir kt.).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl

Vyriausiosios rinkimų komisijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius *Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai* rekomenduoja informuoti, kokių priemonių imtasi, kad ateityje VRK veiklos dokumentai būtų tvarkomi ir valdomi, asmenų prašymai bei skundai būtų nagrinėjami įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus prašytume pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijos gavimo dienos

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas